

Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja

Standardi programov za povzročitelje nasilja v intimnopartnerskem odnosu, usmerjeni v varnost žrtev

DELOVNI DOKUMENT

Funded by
the European Union

www.work-with-perpetrators.eu

Naslov: Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja

Standardi programov za povzročitelje nasilja v intimnopartnerskem odnosu, usmerjeni v varnost žrtev
Delovni dokument

Avtor: WWP EN (Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini)

© 2023, Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini, Greifswalder StraÙe 136, 10409 Berlin
www.work-with-perpetrators.eu

Naslov izvirnika: European Standards for Perpetrator Programmes - Standards for Survivor-Safety-Oriented Intimate Partner Violence Perpetrator Programmes - working document

Urednica: Kelly Litz

Grafično oblikovanje: Monika Medvey

Fotografija na naslovnici: © fauxels, www.pexels.com/@fauxels/

Izjava o omejitvi odgovornosti:

Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini (WWP EN) ni odgovorna za to, kako tretje osebe uporabljajo ta dokument. Pri uporabi tega dokumenta ali povezanih gradiv se morajo tretje osebe ustrezno sklicevati na WWP EN.

**Funded by
the European Union**

Za slovensko izdajo:

Izdajatelj: Društvo za nenasilno komunikacijo

Kraj in leto izida: Ljubljana, 2024

Tisk: R-tisk

Naklada: 450

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

364.632

343.615

EVROPSKI standardi programov za povzročitelje nasilja : standardi programov za povzročitelje nasilja v intimnopartnerskem odnosu, usmerjeni v varnost žrtev : delovni dokument / [avtor WWP EN (Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini) ; urednica Kelly Litz]. - Ljubljana : Društvo za nenasilno komunikacijo, 2024

Prevod dela: European standards for perpetrator programmes
ISBN 978-961-96009-2-4
COBISS.SI-ID 204156931

Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja

Standardi programov za povzročitelje nasilja v
intimnopartnerskem odnosu, usmerjeni v varnost žrtev

DELOVNI DOKUMENT

www.work-with-perpetrators.eu

Vsebina

Terminologija	5
Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja	6
Področje uporabe evropskih standardov programov za povzročitelje nasilja	6
Okvir standardov	8
Razvoj standardov	9
Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja – povzetek	11
1. Varnost in kvaliteta življenja žrtev	12
2. Ocena ogroženosti in varnostni načrt	16
3. Oblikovanje in izvajanje programa	18
4. Zagotavljanje in ocenjevanje kakovosti	22
5. Organizacijsko upravljanje	24
Z dokazi podprt okvir evropskih standardov	26
Viri	30

Terminologija

Prisilni nadzor se nanaša na »vzorec nadvlade, ki vključuje taktike za osamitev, ponižanje, izkoriščanje in nadzor žrtev« (Stark, 2017).

Nasilje v družini se nanaša na vsa dejanja fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja, ki se dogajajo v družini ali družinski enoti ali med nekdanjima ali sedanjima zakoncema ali partnerjema, ne glede na to, ali povzročitelj nasilja z žrtvijo živi oziroma je živel v istem stanovanju (SE [Svet Evrope], 2011).

Nasilje v intimnopartnerskem odnosu pomeni vsak vedenjski vzorec, ki se uporablja za pridobivanje ali ohranjanje moči in nadzora nad intimno partnerko. Zajema vsa fizična, spolna, čustvena, ekonomska in psihološka dejanja ali grožnje z njimi, ki škodljivo vplivajo na drugo osebo.

Nasilje zaradi spola pomeni nasilje, ki je usmerjeno proti ženski, ker je ženska, ali nasilje, ki nesorazmerno prizadene ženske (SE, 2011).

Stiki s partnerkami v okviru programov za povzročitelje nasilja se nanašajo na dejavnosti, s katerimi se zagotovi, da so žrtve obveščene o programu, ki ga obiskuje njihov (nekdanji) partner ter da je podana ocena ogroženosti, narejen varnostni načrt, žrtvam pa ponujena podpora.

Podpora partnerkam v okviru programa za povzročitelje nasilja je celovita intervencija, ki vključuje različne storitve, ki se ponudijo žrtvam nasilja, da lahko načrtujejo svojo varnost in si zagotovijo kvaliteto življenja (npr. svetovanje, psihoterapija, pravna pomoč itd.).

Programi pomoči za žrtve nasilja se nanašajo na strokovne delavce_ke, enoto ali organizacijo, ki v okviru dela s povzročitelji nasilja zagotavlja stike s partnerkami.

Povzročitelj nasilja je oseba, ki izvaja nasilje v družini ali intimnopartnerskem odnosu. Ugotovljeno je, da so povzročitelji nasilja v družini večinoma moški, medtem ko so žrtve večinoma ženske. V tem dokumentu se izraz »povzročitelj« nanaša na moške, ki povzročajo nasilje, razen če je navedeno drugače.

Žrtev nasilja je vsaka oseba, ki je doživela nasilje v družini ali nasilje v intimnopartnerskem odnosu. Izraz je pomensko enak izrazu »preživela«, ki se vse pogosteje uporablja v angleškem jeziku. Nekateri namreč nasprotujejo uporabi izraza žrtev, saj naj bi tako poimenovano osebo postavili v pasivno pozicijo in ji pripisali nemoč. V tem dokumentu uporabljamo izraz zgolj kot poimenovanje za osebo, ki je doživela ali doživlja nasilje in ne v smislu nemočne in pasivne osebe.

Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja

Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja opredeljujejo minimalne zahteve za varno in učinkovito intervencijo za moške, ki povzročajo nasilje v intimnopartnerskem odnosu.

Vsaka strategija za ustavitev nasilja nad ženskami in nasilja v družini je nepopolna, če se ne usmerimo tudi v povzročitelje nasilja in njihovo odgovornost. Številne evropske države so svoje programe pomoči za žrtve dopolnile z vzpostavitvijo programov za povzročitelje nasilja, ki so sestavni del usklajenega odziva skupnosti na nasilje. Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini (Istanbulska konvencija; SE, 2011), ki je ključni mejnik v boju proti nasilju zaradi spola, v 16. členu opredeljuje programe za povzročitelje nasilja v družini in spolnega nasilja kot enega od bistvenih preventivnih ukrepov.

Ker so programi za povzročitelje nasilja v družini vse bolj razširjeni, so potrebni jasno opredeljeni evropski standardi za te programe. Ti standardi upoštevajo priznane in verodostojne raziskave, izkušnje izvajalcev_k dejavnosti na tem področju in znanje, pridobljeno iz obravnave pogostih napak pri izvajanju. Pri tem upoštevajo nacionalno in lokalno dinamiko.

Bistvo evropskih standardov programov za povzročitelje nasilja je močna zaveza varnosti in kvaliteti življenja žrtev. Ta zaveza izhaja iz spoznanja, da morajo učinkoviti programi neopazno vključevati vidik žrtev in hkrati naslavljati tiste, ki so povzročili škodo. Tako se poudari, da je treba programe za povzročitelje nasilja uskladiti s potrebami in pravicami žrtev.

Poleg tega je najpomembnejša odgovornost. Programi imajo odgovornost do deležnikov. Ta odgovornost se ne nanaša le na žrtve, ki jim je treba zagotoviti varnost in podporo, in povzročitelje nasilja, ki morajo odgovarjati za svoja dejanja in ki jim je treba pomagati, da spremenijo svoje vedenje, ampak tudi na financerje in na lokalne skupnosti, na katere programi vplivajo. Usklajen sklop standardov spodbuja preglednost in doslednost ter zagotavlja, da programi dejansko dosežejo svoj namen.

Standardi so predstavljeni v obliki delovnega dokumenta. S tem želimo poudariti, da se lahko prilagajajo glede na smiselne prispevke različnih deležnikov. Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini (WWP EN) bo dosledno spodbujala razprave o varnem in učinkovitem delu s povzročitelji nasilja, izvajala in spremljala raziskave ter ugotovitve vključevala v standarde.

Področje uporabe evropskih standardov programov za povzročitelje nasilja

Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja se osredotočajo na določeno ciljno skupino in načine ukrepanja. Področja uporabe standardov so:

■ Programi za odrasle moške, ki povzročajo nasilje nad partnerkami

Programi za povzročitelje nasilja se lahko ukvarjajo z različnimi vrstami povzročiteljev nasilja (npr. moški povzročitelji nasilja v intimnopartnerskem odnosu, ženske povzročiteljice nasilja, odrasli povzročitelji nasilja nad drugimi družinskimi člani_cami, povzročitelji nasilja nad otroki, spolni prestopniki, povzročitelji nasilja LGBTQ+, mladoletni povzročitelji nasilja itd.). Odločitev, da se v teh standardih osredotočimo le na moške, ki povzročajo nasilje nad partnerkami, temelji na več razlogih. Prvič, ta vrsta nasilja je zelo razširjena, zato jo je treba pri zagotavljanju smernic za varno in učinkovito delo obravnavati prednostno. Po podatkih raziskave Agencije za temeljne pravice (FRA, 2014) je vsaka tretja ženska v EU doživela fizično in/ali spolno nasilje. To nasilje večinoma izvajajo moški partnerji v okviru intimnih odnosov. Raziskava agencije FRA je pokazala, da je od vseh žensk, ki imajo partnerja, 22% doživelo fizično in/ali spolno nasilje s strani (sedanjega ali nekdanjega) partnerja (FRA, 2014).

Čeprav lahko obstajajo podobnosti pri delu z različnimi vrstami povzročiteljev nasilja (na primer ocenjevanje tveganj za nasilje ali učenje večšin nenasilne komunikacije), vsaka skupina povzročiteljev zahteva prilagojen pristop (Ouztüzün et al., 2023; Arias et al., 2013; Butters et al., 2021; Travers et al., 2021). Na primer, nasilni odpor kot odziv na predhodno dolgotrajno in hudo viktimizacijo pogosteje izvajajo ženske in običajno ne vključuje poskusov prisilnega nadzora (Bair Merritt et al., 2010). Delo s povzročiteljicami nasilja zahteva previden in specializiran pristop, v nekaterih primerih pa tudi obravnavo, ki se v veliki meri osredotoča na predhodno viktimizacijo (McKee & Hilton, 2019; Graves et al., 2005). Podobno so za delo s povzročitelji nasilja LGBTQIA potrebni programi, ki omogočajo prepoznavo in obravnavo posebnih oblik nasilja (kot je zloraba na podlagi identitete) ter upoštevajo izkušnjo travme in stresa, ki je povezana s pripadnostjo manjšinski skupini (Walsh & Stephenson, 2023; Gray et al., 2020). Ker so programi za moške povzročitelje nasilja nad partnerkami najbolj razširjena oblika programov za povzročitelje nasilnih dejanj v Evropi (Akoenski et al., 2013; Svetovna zdravstvena organizacija, 2014), so za ta okvir na voljo številne raziskave (Babcock et al., 2004; Arce et al., 2020; Arias et al., 2013; Cheng et al., 2019; Eckhardt et al., 2013; Karakurt et al., 2019; Miller et al., 2015; Travers et al., 2021; Wilson et al., 2021) in znanje izvajalcev_k dejavnosti na tem področju, ki jih je mogoče upoštevati.

■ Minimalni standardi za varno in učinkovito prakso

Standardi določajo minimalne zahteve za varno in učinkovito prakso.

■ Programi za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja

Programi za povzročitelje nasilja je treba izvajati v tesnem sodelovanju s programi pomoči za žrtve nasilja. Potrebna so jasna navodila o vlogah, odgovornostih in zahtevah programa za povzročitelje nasilja in povezanih programov pomoči za žrtve nasilja. Tako se zagotovi, da se prednostno obravnava stike s partnerkami ter da se s stiki zagotovi, da so žrtve obveščene o vseh pomembnih vidikih dela ter da se hkrati oceni, zmanjša in obvladuje ogroženost in se žrtvam nudi ustrezna podpora. To prispeva tudi k stalni in produktivni izmenjavi informacij ter sodelovanju med programom za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja. To sodelovanje bi moralo prispevati k boljšim rezultatom za žrtve in povzročitelje nasilja. Pomembno je poudariti, da namen teh standardov ni urejati ali vplivati na kateri koli vidik dela služb, ki nudijo pomoč žrtvam (vključno z nevladnimi organizacijami, institucijami itd.). Standardi se osredotočajo izključno na postopke pri zagotavljanju stikov s partnerkami v okviru dela s povzročitelji nasilja.

■ Osebno delo s povzročitelji nasilja

Standardi opredeljujejo okvir za varno in učinkovito osebno delo s povzročitelji nasilja. Standardi se ne uporabljajo za spletne intervencije.

Nekatere organizacije v Evropi in Združenih državah Amerike ponujajo spletne intervencije za povzročitelje nasilja; ta oblika dela je postala pogostejša med pandemijo covid-19 (Bellini & Westmarland, 2021; Pauncz, Vall & Jovanovic, 2021). Čeprav je na voljo nekaj raziskav o značilnostih in učinkovitosti spletnega dela s povzročitelji nasilja v družini (Bellini & Westmarland, 2021), gre še vedno za eksperimentalne pobude, ki še niso podprte z dovolj zanesljivimi raziskavami, ki bi usmerjale spletno delo s povzročitelji nasilja v družini po vsej Evropi.

Okvir standardov

Evropski standardi se razvijajo na sledeč način:

■ Usklajeno z mednarodno zakonodajo in smernicami

Standardi temeljijo na določbah Istanbulske konvencije, zlasti na njenem 16. členu (SE, 2011). Konvencija jasno navaja, da morajo programi za povzročitelje nasilja zagotavljati, da sta varnost žrtev in podpora njim glavna skrb ter da se izvajajo v sodelovanju s strokovnimi službami za podporo žrtvam, kadar je to mogoče. Čeprav standardi temeljijo predvsem na 16. členu Istanbulske konvencije, upoštevajo tudi splošna načela navedene konvencije, kot so potreba po politikah, ki upoštevajo vidik spola (6. člen), zagotavljanje nediskriminacije (4. člen) ter splošna obveznost preprečevanja nasilja nad ženskami in nasilja v družini (12. člen). Standardi vključujejo ključna načela in priporočila več drugih publikacij, kot so »Boj proti nasilju nad ženskami: minimalni standardi za podporne storitve« (Svet Evrope, 2008), »Programi za povzročitelje nasilja v družini in spolnega nasilja: 16. člen Istanbulske konvencije« (Hester & Lilley, 2016), Vmesni horizontalni pregled osnovnih ocenjevalnih poročil skupine GREVIO¹ (GREVIO, 2022) in do zdaj objavljena ocenjevalna poročila skupine GREVIO. Poleg tega evropski standardi vsebujejo načela, opisana v Smernicah za razvoj standardov programov za povzročitelje nasilja v družini (WWP EN, 2018).

■ Na podlagi dokazov in prakse

Standardi vključujejo množico vse številnejših raziskav o učinkovitih programih za povzročitelje nasilja.² Vendar se pri raziskavah na to temo prepogosto pojavijo metodološki izzivi, ki vplivajo na njihovo zanesljivost (Babcock et al., 2004; Lilley-Walker, Hester & Turner, 2018), rezultati pa so po navadi nedokončni (Babcock et al., 2004; Akoenski et al., 2013; Arce et al., 2020; Travers et al., 2021). Da bi odpravili to pomanjkljivost, standardi poleg obstoječih raziskav upoštevajo tudi spoznanja iz prakse. Izkušeni_e strokovni_e delavci_ke in organizacije iz vse Evrope so dejavno prispevali k razvoju evropskih standardov za delo s povzročitelji nasilja.³ Poleg tega je Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini sestavila širok seznam izzivov in pasti, ki se običajno pojavijo pri izvajanju programov. To je naredila s podrobnim mapiranjem programov in preverjanjem njihove skladnosti z določbami Istanbulske konvencije.⁴ Ta spoznanja so bila vključena v standarde in ustrezne kazalnike.

■ Evropski, vendar prilagojeni razmeram

Ena od težav pri oblikovanju evropskih standardov je vzpostavitev ravnovesja med okvirom, ki je splošno uporaben in merljiv, in okvirom, ki ga je hkrati mogoče prilagoditi za različne države, skupnosti in organizacije. Ta prilagodljivost je ključnega pomena za zagotavljanje usklajenosti z lokalnimi značilnostmi in posebnimi zahtevami prebivalstva, ki so mu programi namenjeni. Poleg tega je to pomembno za spodbujanje inovativnih praks in pristopov pri delu s povzročitelji nasilja.

1 Skupina strokovnjakov_inj za ukrepanje proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini – neodvisno strokovno telo, odgovorno za spremljanje izvajanja Istanbulske konvencije.

2 Podroben opis okvira, ki temelji na dokazih, je na voljo v posebnem razdelku tega dokumenta.

3 Glej poglavje Razvoj standardov.

4 Mreža WWP EN (2022) je izvedla mapiranje programov za povzročitelje nasilja na Zahodnem Balkanu (Albanija, Bosna in Hercegovina, Severna Makedonija, Črna gora, Kosovo in Srbija), v državah vzhodnega partnerstva (Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Moldavija, Ukrajina), na Irskem in v Španiji. Opravila je tudi pregled dela s povzročitelji nasilja v Evropi, ki je bil usmerjen v varnost žrtev in je vključeval 33 organizacij iz 24 držav.

Standardi so skrbno zasnovani tako, da opredeljujejo temeljna načela in njihove ključne lastnosti, hkrati pa podpirajo avtonomijo organizacij pri izvajanju teh načel v praksi. Čeprav standardi na primer določajo, da je programe za povzročitelje nasilja treba povezovati s programi pomoči za žrtve nasilja, ne opredeljujejo obveznega pristopa za izvajanje tega načela. Namesto tega ponujajo nazorne primere in prostor za sprejetje modelov, ki ustrezajo nacionalnim ali lokalnim razmeram, pri čemer upoštevajo opisana temeljna načela.

Vendar so nekateri kazalniki v standardih oblikovani tako, da zagotavljajo natančna navodila (na primer določitev najmanjše pogostosti srečanj med izvajalci_kami programov za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja, določitev najkrajšega trajanja programa za povzročitelje nasilja, opredelitev bistvenih rezultatov za vrednotenje programov itd.). Namen tega pristopa je zagotoviti smernice o tem, kako bi bilo treba nekatera načela izvajati v praksi, da bi dosegli določen standard. Hkrati pa omogoča lažje podajanje ocene o tem, ali se program izvaja v skladu s standardom.

■ Podpora nacionalnim standardom in za nacionalne standarde

Cilj evropskih standardov je izboljšati kakovost programov za povzročitelje nasilja po vsej Evropi. Nekatere države so že razvile svoje standarde, na primer Združeno kraljestvo (Respect, 2023; Ministrstvo za notranje zadeve, 2023), Nemčija (BMFSJ, 2021), Italija (Relive, n.d.), Moldavija (Republika Moldavija, 2014) in Hrvaška (Hrvaška, 2019). Cilj evropskih standardov je delovati v sinergiji s temi standardi za posamezne države z izmenjavo idej, skupnim razvojem in izboljšanjem splošne kakovosti programov na nacionalni ravni. Poleg tega so evropski standardi namenjeni tudi spodbujanju, navdihovanju in zagotavljanju smernic za države, ki še niso vzpostavile lastnih okvirov zagotavljanja kakovosti.

■ Odgovornost

Evropski standardi so dokument, ki se nenehno razvija. Redno se bodo pregledovali in posodabljali glede na zbrana dragocena spoznanja iz prakse in nove raziskave. Poleg tega Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini trenutno razvija akreditacijski sistem za programe za povzročitelje nasilja, katerega cilj je vzpostaviti merljiv okvir za ocenjevanje skladnosti programov s standardi. Akreditacijski postopek v okviru mreže WWP EN ni zgolj upravni postopek, temveč je zamišljen kot sodelovalni pristop, ki spodbuja kakovost programov in obravnava njihove posebne kontekstualne okoliščine.

Razvoj standardov

Evropske standarde je razvila Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini (WWP EN). So plod nenehnih prizadevanj organizacije, da se zagotovi okvir za varno in učinkovito delo s povzročitelji nasilja v družini po vsej Evropi.

Mreža WWP EN je leta 2008 pripravila prve smernice za razvoj standardov programov dela s povzročitelji nasilja v družini, kar je bil mejnik v procesu zagotavljanja kakovosti na evropski ravni. Dokument je bil večkrat revidiran, nazadnje leta 2018 (WWP EN, 2018). Poleg tega je mreža WWP EN leta 2022 sodelovala z dvema nacionalnima mrežama, ki imata pomembno strokovno znanje in izkušnje na področju razvoja standardov in akreditacije programov za povzročitelje nasilja, in sicer Respect in BAG THG e.V. Zagotovili sta vpogled v svoje nacionalne standarde in akreditacijo ter mnenje o možnosti oblikovanja evropskih standardov za delo s povzročitelji nasilja.

Razvoj evropskih standardov je bil celovit proces, ki je zajemal več elementov:

■ Pregled obstoječih standardov za delo s povzročitelji nasilja

Analiza različnih standardov za delo s povzročitelji nasilja, predvsem v Evropi. Analiza je vključevala Standarde organizacije Respect (Respect, 2023), Standarde za intervencije v primeru nasilja v družini (Ministrstvo za notranje zadeve Združenega kraljestva, 2023), Delo s povzročitelji nasilja v primerih nasilja v družini – Standardi zvezne delovne skupine za nasilje v družini (BMFSJ, 2021), Nacionalne smernice za programe dela z moškimi povzročitelji nasilja nad ženskami v intimnih odnosih (Relive, n. d.), Pravilnik o centrih za pomoč in svetovanje za povzročitelje v družini in o minimalnih standardih kakovosti (Republika Moldavija, 2014), Minimalne standarde za delo s povzročitelji nasilja v intimnih odnosih na Češkem (Urad vlade, 2018), Standarde prakse za programe spreminjanja vedenja moških v zvezi z nasiljem v družini (vlada Novega Južnega Walesa, 2017), Standarde za izvajanje zaščitnega ukrepa obveznega psihosocialnega zdravljenja (Hrvaška, 2019).

■ Prispevek strokovne delovne skupine za razvoj evropskih standardov

Vloga strokovne delovne skupine je bila zagotoviti povratne informacije o standardih in postopku njihovega razvoja. Delovno skupino je sestavljalo 15 članov_ic (programi za povzročitelje nasilja, službe za podporo ženskam, nacionalne mreže programov za povzročitelje nasilja in ustrezni znanstveni_e strokovnjaki_nje).⁵ Delovna skupina se je med marcem in oktobrom 2023 sestala trikrat.

■ Posvetovanja z izvajalci_kami programov za povzročitelje nasilja, ki so prejeli nepovratna sredstva mreže WWP EN

Organizacije, ki so v letu 2023 prejele nepovratna sredstva mreže WWP EN, so bile vključene v proces razvoja evropskih standardov. ⁶ Prejemniki nepovratnih sredstev so prispevali povratne informacije o vsebini standardov in njihovi uporabnosti v svojih nacionalnih okoljih.

■ Hitri pregled raziskav o varnem in učinkovitem delu s povzročitelji nasilja

Pregledanih je bilo več znanstvenih publikacij, tudi sistematično, da bi pridobili dokaze o tem, kaj deluje v programih za povzročitelje nasilja, in da bi oblikovali glavna priporočila, ki bi jih bilo mogoče vključiti v standarde.

■ Analiza rezultatov IMPACT

Da bi dobili dodatne dokaze o tem, kaj deluje v programih za povzročitelje nasilja, smo analizirali podatke, zbrane z vprašalniki za spremljanje rezultatov iz zbirke orodij IMPACT (IMPACT Outcome Monitoring Toolkit), ki so se uporabljali v številnih programih za povzročitelje nasilja po Evropi (Vall et al., 2021). Zbirka orodij IMPACT se uporablja za merjenje rezultatov in organizacijam omogoča, da ocenijo spremembe v vedenju povzročiteljev nasilja in vpliv njihovega vedenja na žrtve ter tako pri delu upoštevajo morebitne spremembe varnosti žrtev. Več informacij je na voljo v Dodatku na spletni strani WWP EN.

5 Člani_ice strokovne delovne skupine so bili predstavniki_ice: mreže WWP EN, SPA Hrvaška, Conexus Španija, Univerze Jyväskylä Finska, BAG TäHG Nemčija, RESPECT Združeno kraljestvo, ATV Norveška, Welsh Women's Aid, Relive Italija, FNACAV Francija, Inštituta za storitve socialnega skrbstva Malta, znanstveni strokovnjakinji Marianne Hester in Cristina Oddone ter neodvisni strokovnjak Damian Carnell.

6 Prejemniki sredstev mreže WWP EN v letu 2023 so: LOM Češka republika, NAIA Bolgarija, BGRF Bolgarija, SPA Hrvaška, RELIVE Italija, program Contexto Univerze v Valencii v Španiji, MEND Irska.

Evropski standardi programov za povzročitelje nasilja

Povzetek

RAZDELEK	PODROČJE STANDARDA	STANDARD
1	Varnost in kvaliteta življenja žrtev	1.1. Stiki z (nekdanjo) partnerko in podpora njej Program za povzročitelje nasilja sodeluje s programi pomoči za žrtve nasilja, ki žrtvam nasilja nudijo pravočasno, posameznici prilagojeno podporo, hkrati pa zmanjšujejo vsa tveganja za žrtve, ki bi lahko nastala zaradi sodelovanja povzročitelja nasilja s temi programi.
		1.2. Osredotočenost na otroke Program za povzročitelje nasilja prepoznava otroke kot žrtve nasilja v družini ali intimnopartnerskem odnosu ter vključuje ukrepe za prepoznavanje in obvladovanje tveganj za otroke ter podporo kvaliteti njihovega življenja.
		1.3. Izmenjava informacij in sprejemanje odločitev Program za povzročitelje nasilja ima jasne pisne protokole za izmenjavo informacij med izvajalci_kami programa za povzročitelje nasilja, programi pomoči za žrtve nasilja in njihovimi uporabnicami, ki se osredotočajo na varnosti žrtev.
2	Ocena ogroženosti in varnostni načrt	2.1. Ocena ogroženosti Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja izvajajo stalne ocene ogroženosti za nasilje, pri čemer uporabljajo več virov informacij in pristop strukturirane strokovne presoje.
		2.2. Varnostni načrt Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja imajo vzpostavljene ukrepe za izdelavo varnostnega načrta za žrtve. Ukrepi se lahko nanašajo na protokole znotraj organizacije ali na sodelovanje z zunanjimi institucijami.
3	Oblikovanje in izvajanje programa	3.1. Ciljne skupine Program za povzročitelje nasilja je namenjen posebej moškim povzročiteljem nasilja v intimnopartnerskem odnosu in se izvaja za uporabnike, ki izpolnjujejo vstopne kriterije.
		3.2. Trajanje in struktura programa Program za povzročitelje nasilja je strukturiran tako, da zagotavlja intervencijo za primerne uporabnike in ima jasen cilj - ustaviti nasilno vedenje.
		3.3. Cilji, pristop in vsebina programa Naslavljanje nasilja ter zagotavljanje varnosti in kvalitete življenja žrtev so glavni cilji programa za povzročitelje nasilja. Pri delu s povzročitelji nasilja v družini se v okviru programa obravnavajo temeljni vzroki nasilja in spodbujata notranja motivacija za spremembe ter osebna odgovornost.
4	Zagotavljanje in ocenjevanje kakovosti	4.1. Usposobljenost izvajalcev in izvajalk Izvajalci_ke izkazujejo in krepijo usposobljenost za izvajanje varnih in učinkovitih intervencij z rednim in stalnim usposabljanjem ter strokovnim izpolnjevanjem.
		4.2. Evalvacija Program za povzročitelje nasilja vključuje vzpostavljene ukrepe za evalvacijo procesa in rezultatov dela ter njihovo uporabo za izboljšanje kakovosti intervencije.
5	Upravljanje	5.1. Organizacijske in upravljavske strukture Upravljavske strukture so jasno opredeljene in zagotavljajo izvajanje visokokakovostnih intervencij.
		5.2. Sredstva Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja imajo na voljo ustrezna sredstva za izvajanje intervencij.

Varnost in kvaliteta življenja žrtev

1.1. Stiki z (nekdanjo) partnerko in podpora njej

Program za povzročitelje nasilja sodeluje s programi pomoči za žrtve nasilja, ki žrtvam nasilja nudijo pravočasno, posameznici prilagojeno podporo, hkrati pa zmanjšujejo vsa tveganja za žrtve, ki bi lahko nastala zaradi sodelovanja povzročitelja nasilja s temi programi.

■ Kazalniki:

1.1.1. Izvajalci_ke programa za povzročitelje nasilja tesno sodelujejo s programi pomoči za žrtve nasilja.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Programi pomoči za žrtve nasilja so lahko na voljo na različne načine, na primer:

- ✓ v programu za povzročitelje nasilja so neposredno zaposleni strokovni_e delavci_ke, ki imajo stike s partnerkami (in jih napotijo na druge institucije in organizacije za podporo, ki so na voljo v skupnosti);
- ✓ program za povzročitelje nasilja sodeluje z zunanjimi službami za pomoč ženskam v lokalni skupnosti, ki zagotavljajo stike s partnerko in podporo partnerkam;
- ✓ program za povzročitelje nasilja se izvaja v okviru organizacije, specializirane za podporo ženskam. Ekipa/organizacijska enota, ki dela z ženskami, zagotavlja stike s partnerkami in podporo partnerkam, ki jo predvideva delo s povzročitelji nasilja.

Programi vzpostavljajo programe pomoči za žrtve nasilja, da bi se optimizirale koristi in rezultati za žrtve ter zagotovilo učinkovito sodelovanje, pri čemer upoštevajo lokalne razmere, razpoložljivost sredstev, raven sodelovanja z drugimi deležniki v skupnosti in druge pomembne dejavnike.

1.1.2. Vsem (nekdanjim) partnerkam, ki so ogrožene, se ponudita vzpostavitev stika in dostop do podpore.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Vzpostavi se **stik s partnerko**, da se zagotovi, da so žrtve obveščene o programu za povzročitelje nasilja, da se naredi ustrezna ocena ogroženosti in varnostni načrt ter da se žrtvam nudi podpora. Stik s partnerko mora vključevati napotitev na ustrezne službe, če organizacija tega ne izvaja neposredno.

Podpora partnerkam je celovita intervencija, ki zajema različne storitve, namenjene žrtvam za podporo njihove varnosti in kvalitete življenja (kot so svetovanje, psihoterapija, pravna pomoč itd.).

V idealnem primeru stik s partnerkami in podporo partnerkam zagotavlja specializirana služba za podporo ženskam, ki tesno sodeluje s programom za povzročitelje nasilja.

1.1.3. Strokovni_a delavec_ka, ki dela z žrtvijo nasilja, ne dela s povzročiteljem nasilja in obratno.

1.1.4. Programi pomoči za žrtve nasilja delujejo na drugi lokaciji kot program za povzročitelje.

1.1.5. Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja se v fazi sprejema osredotočajo na prepoznavanje vseh potencialno ogroženih žrtev, med trajanjem programa pa redno posodablja oceno ogroženosti.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Programi se osredotočajo na prepoznavanje vseh potencialnih žrtev, ki jim lahko grozi nasilje s strani povzročitelja nasilja, vključno s sedanjimi in nekdanjimi partnerkami, družinskimi člani_cami, otroki in drugimi, ki bi jih to utegnilo prizadeti. V okviru programov se lahko na podlagi razpoložljivih virov in nacionalne zakonodaje žrtvam ponudi vzpostavitev stika in podporne storitve ali pa se jih napoti na druge institucije/organizacije v skupnosti. Programi v skladu z nacionalno zakonodajo obveščajo ustrezne institucije o vseh na novo ugotovljenih žrtvah ali tveganjih za nasilje.

1.1.6. V okviru nacionalne zakonodaje se v sklopu programa za povzročitelje nasilja vestno beleži in prizadeva pridobiti kontaktne podatke žrtev, pri čemer se uporabljajo različni viri informacij, npr. povzročitelj nasilja, napotitveni organi in druge institucije.

1.1.7. Ko so pridobljeni kontaktni podatki žrtve, se v desetih dneh vzpostavi prvi stik, da se naredi ocena ogroženosti, ponudita se ji vzpostavitev stika in podpora. Programi pomoči za žrtve nasilja dejavno stopijo v stik z žrtvami in jih obvestijo o ciljih in prednostih sodelovanja s programom.

1.1.8. Sodelovanje žrtev s službo za vzpostavitev stika in podporo je prostovoljno. Njihova privolitev ali zavrnitev sodelovanja ne vpliva na vključenost povzročiteljev nasilja v programu in nima posledic za žrtve.

1.1.9. Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja ocenijo morebitna tveganja, povezana z vzpostavitvijo stika z žrtvami, ter izvajajo ukrepe za zmanjšanje in ublažitev teh tveganj. V okviru programa se raziskuje, kaj meni in občuti povzročitelj glede vzpostavitve stika z žrtvijo in podpore njej. To je podlaga za podajo ocene ogroženosti in izdelavo varnostnega načrta.

1.1.10. Žrtve so obveščene o ciljih in strukturi programa za povzročitelje ter o možnosti, da povzročitelj zlorabi sodelovanje v programu kot orodje za manipuliranje z žrtvijo. Žrtve prejmejo jasne informacije o verjetnosti, da se bo povzročitelj nasilja spremenil in o omejitvah programa.

1.1.11. Pri stiku z žrtvijo se upošteva, kaj si žrtve želijo in česa se bojijo ter se zagotavlja načrtovanje varnosti in čustveno podpora. To se izvaja neposredno ali v sodelovanju z drugimi službami za podporo ženskam, ki so na voljo v skupnosti.

1.1.12. Podpora žrtvam je na voljo ves čas trajanja programa za povzročitelje, tudi v fazi spremljanja. Intervencija je prilagojena potrebam žrtev in ocenjeni stopnji ogroženosti. Stiki z žrtvami se vzpostavijo najmanj v fazi sprejema, vsake tri mesece med programom in ob koncu programa.

1.2. Osredotočenost na otroke

Program za povzročitelje nasilja prepoznava otroke kot žrtve nasilja v družini ali intimnopartnerskem odnosu in ima na voljo ukrepe za prepoznavanje in obvladovanje tveganj za otroke ter podporo kakovosti njihovega življenja.

■ Kazalniki:

1.2.1. Program za povzročitelje nasilja upošteva, da so otroci vedno prizadeti zaradi nasilja v družini in intimnopartnerskem odnosu.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

V nekaterih primerih se nasilje izvaja neposredno nad otroki, v drugih primerih pa so otroci lahko priča nasilju nad materami. Raziskave kažejo, da so učinki in posledice za otroke v obeh primerih podobni (Bacchini in Esposito, 2020; Rydstrom et al., 2019; Wood in Sommers, 2011). Zato ti standardi poudarjajo, da so v primerih nasilja v intimnopartnerskem odnosu ali nasilja v družini otroci vedno žrtve.

1.2.2. Izvajalci_ke programa za povzročitelje nasilja in programov pomoči za žrtve nasilja upoštevajo vse otroke, ki bi jih vedenje povzročitelja lahko prizadelo, vključno z otroki, ki živijo s povzročiteljem nasilja (biološki ali drugi), otroki, ki živijo z (nekdanjo) partnerko povzročitelja nasilja, otroki, ki imajo stike s povzročiteljem ali njegovo (nekdanjo) partnerko, biološkimi otroki, s katerimi povzročitelj ni v stiku, in drugimi.

1.2.3. Program za povzročitelje in programi pomoči za žrtve nasilja naredijo oceno ogroženosti ali potencialne ogroženosti otrok ter imajo vzpostavljene notranje in zunanje protokole za zaščito otrok.

1.2.4. Program za povzročitelje nasilja upošteva vpliv nasilja povzročitelja na njegovo izvajanje starševske vloge. Uporabo nasilja v družini in intimnopartnerskem odnosu razume kot starševsko izbiro.

1.2.5. Program za povzročitelje nasilja ima protokole, s katerimi prepozna morebitna tveganja, ki bi jih njihova dejavnost lahko predstavljala za otroke, ter ukrepe za odpravljanje teh tveganj.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Programi morajo imeti protokole, s katerimi lahko ugotovljajo morebiten negativni vpliv dejavnosti programa za povzročitelje nasilja ali programov pomoči za žrtve nasilja na otroke. Na primer, lahko se zgodi, da majhni otroci ostanejo sami doma, ko se žrtev udeležuje podpornih srečanj, ali pa otroci slišijo neprimerne pogovore, ko stik s partnerko poteka po telefonu.

1.2.6. Programi za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja otrokom omogočijo dostop do različnih storitev v skupnosti, ki podpirajo njihovo okrevanje in kvaliteto življenja.

1.2.7. Program za povzročitelje nasilja sodeluje z ustreznimi strokovnimi delavci_kami v skupnosti, ki sodelujejo pri zaščiti otrok. Pri tem se pri vseh vidikih v zvezi z otroki osredotočajo na odgovornost povzročiteljev nasilja.

1.3. Izmenjava informacij in sprejemanje odločitev

Program za povzročitelje nasilja ima jasne pisne protokole za izmenjavo informacij med izvajalci_kami programa za povzročitelje nasilja, programi pomoči za žrtve nasilja in njihovimi uporabniki_cami, ki se osredotočajo na varnosti žrtev.

■ Kazalniki:

1.3.1. Sodelovanje in izmenjava informacij med izvajalci_kami programa za povzročitelje nasilja, programov pomoči za žrtve nasilja in njihovimi uporabniki_cami sta redna in opredeljena s skupnimi protokoli.

1.3.2. Izvajalci_ke programa za povzročitelje nasilja in programov pomoči za žrtve nasilja sprejemajo skupne odločitve glede ocenjevanja in obvladovanja ogroženosti, vključno z obveščanjem in poročanjem zunanjim institucijam.

PROGRAM ZA POVZROČITELJE IN PROGRAM ZA POMOČ ŽRTVAM

1.3.3. Izmenjava informacij med izvajalci_kami programa za povzročitelje in programov pomoči za žrtve vključuje informacije o oceni ogroženosti in varnostnem načrtu ter o rezultatih vključenosti v program.

1.3.4. Izmenjava informacij poteka na skupnih sestankih, katerih pogostost je odvisna od stopnje ogroženosti in posebnosti primera. Sestanek se izvede najmanj v fazi sprejema, vsake tri mesece med programom in pred njegovim zaključkom.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Tudi če žrtve ne sprejmejo ponujenega stika in podpore, je odgovornost izvajalcev_k programov, da se prednostno osredotočijo na njihovo varnost in kvaliteto življenja. V teh primerih so lahko smiselni skupni sestanki, saj je strokovno znanje tistih, ki delajo v programih pomoči za žrtve, dragoceno pri izdelavi ocene ogroženosti in oblikovanju varnostnega načrta. Vendar se lahko izvajalci_ke programa za povzročitelje nasilja in tisti iz programov pomoči za žrtve nasilja, skupaj odločijo, ali potrebujejo srečanje in kako pogosto.

1.3.5. Na skupnih sestankih se vodijo podrobni zapisniki, ki se hranijo v arhivu. Iz njih je razvidna redna ocena ogroženosti. Sklepi sestankov se delijo in dokumentirajo s strokovnim_o delavcem_ko ali institucijo, odgovorno za nadaljnje ukrepanje. Zapisnik sestanka vključuje tudi pregled preteklih ukrepov.

1.3.6. V primeru neposredne nevarnosti ponovitve nasilja se izvajalci_ke programa za povzročitelje in programov pomoči za žrtve takoj medsebojno obvestijo in sprejmejo ukrepe za obvladovanje ogroženosti. Vsi ukrepi in rezultati so zabeleženi v dokumentaciji.

PROGRAM ZA DELO S POVZROČITELJI, PROGRAM ZA POMOČ ŽRTVAM IN NJIHOVI UPORABNIKI_CE

1.3.7. Povzročitelji in žrtve so obveščeni o zaupnosti in njenih omejitvah. Prav tako so obveščeni o postopkih izmenjave informacij. S podpisom obrazca potrdijo, da so s tem seznanjeni.

1.3.8. Povzročitelji in žrtve so seznanjeni, da se njihova dokumentacija lahko deli za namene supervizije, akreditacije ali ocenjevanja, pri čemer bodo njihovi osebni podatki anonimizirani.

1.3.9. Programi pomoči za žrtve obveščajo žrtve o morebitnih tveganjih ter o izostanku ali izključitvi povzročitelja nasilja iz programa.

1.3.10. Povzročitelji so obveščeni, da se bo žrtvam ponudila podpora. Vendar se jim ne razkrije informacije o tem, ali je žrtev sprejela podporo, niti podrobnosti o njenem sodelovanju.

Ocena ogroženosti in varnostni načrt

2.1. Ocena ogroženosti

Program za povzročitelje in programi pomoči za žrtve izvajajo stalne ocene ogroženosti za nasilje, pri čemer uporabljajo več virov informacij in pristop strukturirane strokovne presoje.

■ Kazalniki:

2.1.1. Ocenjevanje ogroženosti je dejavnost, ki se izvaja ves čas trajanja intervencije. To velja tudi za primere, v katerih je ogroženost že ocenila druga institucija v skladu z ustrežno nacionalno zakonodajo.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Ocena ogroženosti pomeni sistematično ocenjevanje verjetnosti in resnosti možne nevarnosti ali nasilja v nasilnem odnosu. Vključuje analizo različnih dejavnikov, tako statičnih kot dinamičnih, da se ugotovi potencialna nevarnost za žrtve in se oblikujejo ustrezne strategije intervencije. Namen ocene ogroženosti je povečati varnost žrtev in pomagati strokovnim delavcem, kam pri sprejemanju premišljenih odločitev o tem, koliko in kakšna vrsta intervencij je potrebna za preprečitev in zmanjšanje možnosti za nasilje.

2.1.2. Ocena ogroženosti upošteva vse znane žrtve, vključno z oceno ogroženosti za otroke.

2.1.3. Postopek izdelave ocene ogroženosti temelji na informacijah iz več virov, od povzročitelja nasilja, žrtve, (morebitnega) napotitvenega organa in drugih institucij. Program za povzročitelje in programi za žrtve zbirajo podatke iz vseh razpoložljivih virov.

2.1.4. Začetna ocena ogroženosti se izvede v fazi sprejema in je podlaga za odločitev o primernosti povzročitelja za program. Program za povzročitelje in služba za intervencije za partnerke opravita neodvisni oceni tako, da stopita v stik s svojimi uporabniki, kam (s povzročitelji in žrtvami), čemur sledi skupna ocena ogroženosti na skupnem sestanku.

2.1.5. Program za povzročitelje in programi za žrtve uporabljajo enaka ali primerljiva orodja za oceno ogroženosti, da bi uskladili informacije ter zagotovili bolj realistično in celovito sliko ogroženosti.

2.1.6. Program za povzročitelje in programi za žrtve uporabljajo strukturirano strokovno presojo pri prepoznavanju tveganj. Za oceno ogroženosti uporabljajo orodja, ki vsebujejo mednarodno priznane dejavnike tveganja za povzročitelje nasilja in ranljivosti žrtev. V analizo so vključeni statični in dinamični dejavniki.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Strukturirana strokovna presoja je pristop k ocenjevanju ogroženosti za nasilje, ki združuje na dokazih temelječa orodja (ki vključujejo različne dejavnike tveganja) s strokovno presojo strokovnjakov, in na podlagi njihovih izkušenj iz prakse.

Statični dejavniki tveganja se nanašajo na značilnosti ali okoliščine, povezane z nasilnim vedenjem, ki ostajajo razmeroma stalne skozi čas in je manj verjetno, da se bodo spremenile. Ti dejavniki običajno vključujejo informacije iz preteklosti povzročitelja, kot so zgodovina nasilja, kriminalna preteklost in drugo.

Dinamični dejavniki tveganja so spremenljivke, ki se lahko s časom spreminjajo in vplivajo na tveganje nasilja ali nevarnosti. Ti dejavniki vključujejo številne psihološke, situacijske in vedenjske elemente, kot so zloraba psihoaktivnih snovi, stanje duševnega zdravja, nestabilnost zaposlitve, nosečnost, spremembe v dinamiki odnosa in drugi.

2.1.7. Pogostost skupnih sestankov med izvajalci_kami programa za povzročitelje in programov za žrtve v zvezi z oceno ogroženosti je odvisna od ugotovljene stopnje ogroženosti in okoliščin primera. Sestanek se izvede najmanj v fazi sprejema, vsake tri mesece med programom in pred njegovim zaključkom. Če je to mogoče, se priporočajo mesečni sestanki.

2.2. Varnostni načrt

Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja imajo vzpostavljene ukrepe za obvladovanje ugotovljenih tveganj za žrtve. Ukrepi se lahko nanašajo na protokole znotraj organizacije ali na sodelovanje z zunanjimi institucijami.

■ Kazalniki:

2.2.1. Program za povzročitelje ima pisne protokole za notranje (npr. poročanje o zaskrbljujočih okoliščinah nadrejenemu_i) in zunanje (npr. izmenjava informacij s policijo, sodiščem, tožilstvom, službo za zaščito otrok itd.) obvladovanje ugotovljenih tveganj.

2.2.2. Če se ugotovi možnost ogroženosti/nevarnosti, izvajalci_ke programa za povzročitelje in programov za žrtve pripravijo varnostni načrt, ki upošteva naravo nasilja, dejavnike tveganja pri povzročitelju nasilja, ranljivosti žrtve in obvladovanje morebitnih tveganj, ki nastanejo zaradi storitev podpore (na primer: stik z žrtvami se vzpostavi, ko se povzročitelj nasilja udeležuje dejavnosti programa, srečanje se načrtuje v času, ko je mogoče poskrbeti za otroke, itd.). To načrtovanje ne sme biti odvisno od storitve, ki se ponudi povzročitelju nasilja.

2.2.4. V skladu z nacionalno zakonodajo izvajalci_ke programa za povzročitelje preučijo možnost obveščanja drugih subjektov o tveganju. V primeru neposredne nevarnosti za nasilje je treba obvestiti ustrezne institucije.

2.2.5. Izvajalci_ke programa za povzročitelje sprejemajo ukrepe za zagotavljanje učinkovitega sodelovanja z drugimi institucijami (kot so službe za podporo ženskam, policija, sodišča, tožilstvo, centri za socialno delo, zdravstvene službe itd.) in so del usklajenega odziva skupnosti v državi.

3. Oblikovanje in izvajanje programa

3.1. Ciljno usmerjanje intervencije

Program za povzročitelje nasilja je namenjen posebej moškim povzročiteljem nasilja v intimnopartnerskem odnosu in se izvaja za uporabnike, ki izpolnjujejo pogoje za sprejem.

■ Kazalniki:

3.1.1. Program za povzročitelje nasilja ima jasno opredeljeno ciljno skupino odraslih moških povzročiteljev nasilja v intimnopartnerskem odnosu.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Organizacija, ki izvaja program za odrasle moške povzročitelje nasilja v intimnopartnerskem odnosu, lahko glede na svoje znanje in zmožnosti dela tudi z drugimi vrstami povzročiteljev nasilja. Vendar pa programi, ki niso namenjeni odraslim moškim povzročiteljem nasilja v intimnopartnerskem odnosu, ne spadajo na področje uporabe teh standardov.

3.1.2. Program za povzročitelje nasilja ima jasne vstopne kriterije za vključitev povzročiteljev v program.

3.1.3. V okviru programa za povzročitelje se napatitvene institucije obvesti o ciljnih skupinah programa, da bi se zmanjšalo število napotnih, ki ne izpolnjujejo pogojev za vključitev v program.

3.1.4. V program za povzročitelje se sprejmejo le povzročitelji nasilja, ki jim je program namenjen.

3.1.5. Program je namenjen uporabnikom iz različnih okolij, pri čemer se uporablja nediskriminatorni pristop.

3.2. Trajanje in sestava programa

Program za povzročitelje nasilja je strukturiran tako, da zagotavlja intervencijo za uporabnike, ki izpolnjujejo pogoje za vključitev. Cilj je ustaviti nasilno vedenje.

■ Kazalniki:

3.2.1. Program za povzročitelje traja najmanj šest mesecev (51 ur skupinskih intervencij ali 27 ur individualnih intervencij).

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Minimalno trajanje programa se razlikuje glede na to, ali se v okviru programa izvaja skupinsko ali individualno delo. Če se program izvaja kot skupinska intervencija, traja najmanj 51 ur:

- ✓ 3 ure za fazo sprejema (ocenjevanje),
- ✓ 48 ur za fazo intenzivnega dela in zaključek.

Če se program izvaja kot individualno delo, traja najmanj 27 ur:

- ✓ 3 ure za fazo sprejema (ocenjevanje),
- ✓ 24 ur za fazo intenzivnega dela in zaključek.

Čeprav poteka razprava o tem, koliko bi morale trajati intervencije za povzročitelje nasilja, je splošno znano, da je sprememba vedenja dolgoročen proces, ki zahteva čas za intervencijo in premor med posameznimi srečanji, da se usvojijo spoznanja in izkušnje. To je podrobneje opisano v razdelku »Z dokazi podprt okvir evropskih standardov«.

3.2.2. Program za povzročitelje nasilja je sestavljen iz jasno določenih faz: faze sprejema (ocenjevanja), faze intenzivnega dela, zaključne faze in faze spremljanja.

3.2.3. Delo z uporabniki v vseh fazah programa je natančno zabeleženo v spisih primerov.

3.2.4. Program za povzročitelje ima določena merila za začasno izključitev iz programa in postopke za varno izvedbo začasne izključitve, pri čemer se upošteva vpliv na žrtve. Vse odločitve in sprejeti ukrepi so jasno zabeleženi v spisu.

FAZA SPREJEMA

3.2.5. Faza sprejema je osredotočena na oceno ogroženosti, vzpostavitev delovnega odnosa, krepitev motivacije povzročitelja nasilja in oceno njegove primernosti za program.

3.2.6. Faza sprejema je sestavljena iz individualnih srečanj. Število srečanj je odvisno od časa, potrebnega za doseg ciljev te faze – najmanj tri ure.

3.2.7. Izvajalci programa obvestijo o rezultatih faze sprejema povzročitelja, osebo, ki bo kontaktirala žrtev in osebo, ki je povzročitelja napotila.

FAZA INTENZIVNEGA DELA

3.2.8. Faza intenzivnega dela je osredotočena na ustavitev povzročiteljevega nasilja in na zagotavljanje varnosti žrtev.

3.2.9. Trajanje programa ustreza potrebam ciljne skupine in ni krajše od 48 ur za skupinske intervencije ali 24 ur za individualne intervencije.

3.2.10. Program lahko poteka v obliki skupinskih (odprtih ali zaprtih) in/ali individualnih srečanj. Izbira oblike odraža potrebe ciljne skupine in povečuje učinek programa.

3.2.11. Kadar se program izvaja v skupini, je treba zagotoviti, da velikost in sestava skupine omogočata učinkovito delo in sodelovanje vseh njenih članov.

ZAKLJUČNA FAZA

3.2.12. V zaključni fazi se uporabniku predstavi rezultate programa in izpostavi področja, kjer še vedno ostaja tveganje. Rezultate in tveganja skupaj opredelijo izvajalci_ke programa za povzročitelje nasilja in programov pomoči za žrtve nasilja.

3.2.13. Upoštevacjo se različne vrste rezultatov, prednost pa ima vidik žrtve (glej razdelek 4).

3.2.14. Izvajalci_ke programa pri poročanju napotitveni instituciji opišejo napredek in rezultate, ki jih je uporabnik dosegel. Kadar je potrebno nadaljnje delo ali so nekatera področja tveganja ostala nerešena, se tudi to jasno sporoči.

3.2.15. Izvajalci_ke programa povabijo uporabnika na zaključni razgovor, na katerem se pogovorijo o rezultatih programa, razpravljajo o nerešenih potrebah, pojasnijo fazo spremljanja in povzročiteljem pomagajo, da se po potrebi povežejo z drugimi službami v skupnosti. To srečanje lahko poteka individualno ali skupinsko.

FAZA SPREMLJANJA

3.2.16. Cilj faze spremljanja je podpreti dolgoročno varnost žrtev in ustaviti nasilje ter hkrati razumeti rezultate programa.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Nekateri programi se lahko soočijo s težavo, kako vzpostaviti stik s povzročiteljem po zaključku osrednjega dela programa, zlasti če napotitveni organ ne zahteva obvezne udeležbe na nadaljnjih srečanjih. Prav tako lahko za nekatere programe omejena sredstva predstavljajo oviro pri izvajanju faze spremljanja. Vendar je pomembno, da si programi čim bolj prizadevajo ohraniti stik s povzročitelji in jih motivirati, da se vključijo v fazo spremljanja.

3.2.17. Faza spremljanja obsega najmanj dve srečanji v 12 mesecih po izstopu iz programa. Ta srečanja so lahko individualna ali skupinska ter lahko potekajo osebno, prek spleta ali telefona.

3.2.18. Izvajalci_ke programa si prizadevajo za čim večjo udeležbo uporabnikov v fazi spremljanja in beležijo vse ukrepe, sprejete v zvezi s tem.

3.3. Cilji, pristop in vsebina programa

Naslavljanje nasilja ter zagotavljanje varnosti in kvalitete življenja žrtev so glavni cilji programa za povzročitelje nasilja. Pri delu s povzročitelji nasilja v družini se v okviru programa obravnavajo temeljni vzroki nasilja in spodbujata notranja motivacija za spremembe ter osebna odgovornost.

■ Kazalniki:

3.3.1. V okviru programa so določeni minimalni zaželeni rezultati dela s povzročitelji.

Ti rezultati med drugim vključujejo:

- a) Ustavitve nasilja v intimnih odnosih.
- b) Razumevanje nasilja v intimnopartnerskem odnosu kot pojava, ki temelji na spolu, njegovih oblik ter njegove povezanosti z močjo in nadzorom.
- c) Razumevanje lastnega nasilja in z njim povezanih prepričanj.
- d) Razumevanje nasilja kot osebne izbire.
- e) Razvoj notranje motivacije za spremembe.
- f) Razumevanje posledic nasilja za (nekdanjo) partnerko, otroke in povzročitelja.
- g) Raziskovanje lastne moške identitete, razumevanje njene povezanosti z nasiljem in preoblikovanje prepričanj o spolu, ki prispevajo k nasilju.
- h) Večje zavedanje lastnih čustev in sposobnost ravnanja s čustvi na nenasilen način.
- i) Sprejemanje primernih načinov podpore otrok in postavljanja meja.

3.3.2. Delo s povzročiteljem nasilja temelji na naslednjih načelih:

- a) Nasilje v intimnopartnerskem odnosu je izraz neenakosti med spoloma in je izključno odgovornost povzročitelja nasilja.
- b) Pri obravnavi nasilja je treba razumeti kompleksne dejavnike in načine, ki omogočajo uporabo nasilja in vplivajo nanjo, na primer s pomočjo ekološkega modela.
- c) Spreminjanje spolnih stereotipov je celovit proces, ki se mora odražati v vsebini programa, osebni odnosu izvajalcev_k, odnosu in dinamiki soizvajalcev_k ter organizaciji dela.
- d) Sprememba je proces, ki zahteva ravnovesje med pozitivnim vrednotenjem uporabnika_ce kot celovite osebe in soočanjem z njegovim_njenim nedopustnim nasilnim vedenjem.
- e) Podrobna osredotočenost na nasilno vedenje, rekonstrukcija konkretnih dejanj, misli in občutkov povzročiteljem pomaga, da prepoznajo svojo aktivno vlogo pri izvajanju nasilja.

3.3.3. V programu za povzročitelje nasilja je opredeljena vsebina dela, vključno s temami, strukturo srečanja in gradivom. Ti elementi so prilagojeni za lažje doseganje načrtovanih rezultatov.

4 Zagotavljanje in ocenjevanje kakovosti

4.1. Usposobljenost izvajalk in izvajalcev programa

Izvajalci_ke izkazujejo in krepijo usposobljenost za izvajanje varnih in učinkovitih intervencij z rednim in stalnim usposabljanjem ter strokovnim izpopolnjevanjem.

■ Kazalniki:

4.1.1. Program za povzročitelje ima opredeljene kompetence (znanja, veščine in vrednote), ki jih morajo imeti izvajalci_ke programa za učinkovito opravljanje dela. Te kompetence ustrezajo modelu dela in posebnostim programa ter jih je mogoče pridobiti s formalnim izobraževanjem ali ustreznim strokovnim razvojem.

4.1.2. Program za povzročitelje nasilja se osredotoča na ocenjevanje kompetenc kandidatov_k (znanja, veščine in vrednote) med postopkom zaposlovanja. V programu so določena merila za izobrazbeno strukturo, usposabljanja in ustrezne delovne izkušnje kandidatov_k.

4.1.3. Med postopkom zaposlovanja za delo v programu za povzročitelje se preučijo osebne izkušnje kandidatov_k z nasiljem v družini in morebiten vpliv teh izkušenj na delo.

4.1.4. Kompetence zaposlenih se določijo za strokovne delavce_ke, ki delajo v programu za povzročitelje nasilja, in tiste, ki delajo v programih pomoči za žrtve nasilja, če obe komponenti zagotavlja ista organizacija.

KREPITEV ZMOGLJIVOSTI

4.1.5. Izvajalci_ke programa se usposobijo za poseben model dela, ki se uporablja v programu za povzročitelje nasilja in/ali programih pomoči za žrtve nasilja. Usposabljanje se lahko izvaja znotraj ali zunaj organizacije.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Pomembno je, da so tako izvajalci_ke programa za povzročitelje nasilja kot izvajalci_ke programov pomoči za žrtve nasilja usposobljeni_e za poseben model dela. Čeprav so strokovni_e delavci_ke, ki zagotavljajo vzpostavitev stika s partnerkami in tisti_e, ki nudijo storitve podpore, visoko usposobljeni_e za podporo žrtvam in delo na področju nasilja nad ženskami, je potrebno dodatno usposabljanje v zvezi s programom za povzročitelje nasilja, podporo žrtvam v okviru programa in poznavanjem načina sodelovanja z izvajalci_kami programa za povzročitelje nasilja.

4.1.6. Izvajalci_ke programa za povzročitelje imajo pred začetkom dela vsaj 84 ur specializiranega usposabljanja. Teme usposabljanja vključujejo nasilje nad ženskami, spol in povezanost spola in nasilja v intimnopartnerskem odnosu, motivacijski razgovor, ocenjevanje ogroženosti in varnostni načrt, zaščito otrok, vprašanja duševnega zdravja in zlorabe psihoaktivnih snovi, regulacijo čustev, izvajanje programa v vseh fazah (sprejem, intenzivno delo, zaključek in spremljanje) ter medkulturno občutljivost in ozaveščenost.

4.1.7. Novi_e izvajalci_ke se usposablajo tudi na delovnem mestu.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Ob vzpostavitvi novih programov ali znatnem povečanju števila programov, ki se izvajajo, morda ne bo mogoče, da bi skupaj delala nov_a in izkušenejši_a izvajalec_ka. Zato je pomembno, da organizacije razmislijo o drugih ustreznih načinih mentorstva in podpore novim zaposlenim.

4.1.8. Izvajalci_ke imajo redno supervizijo, ki je lahko notranja in/ali zunanja. Na leto morajo imeti vsaj šest ur supervizije.

4.1.9. Izvajalci_ke imajo na leto vsaj 16 ur izobraževanja o temah, povezanih z njihovim delom.

4.2. Evalvacija

Program za povzročitelje nasilja vključuje vzpostavljene ukrepe za evalvacijo procesa in rezultatov dela ter njihovo uporabo za izboljšanje kakovosti intervencije.

■ Kazalniki:

ZAPOSLOVANJE IN IZBIRA IZVAJALCEV_K

4.2.1. V okviru programa za povzročitelje nasilja se izvaja sprotno ocenjevanje procesa in rezultatov dela. Ocene upoštevajo vsaj informacije, ki jih podajo povzročitelji nasilja; če je mogoče, vključujejo tudi informacije žrtev in zunanjih institucij.

4.2.2. V okviru programa za povzročitelje nasilja se zbirajo podatki o napotitvah, predčasnih izstopih in zaključkih programa; o odstopanjih od sprejetega modela dela; o sodelovanju med izvajalci_kami programa za povzročitelje in programi za žrtve; o procesih organizacijskega upravljanja in o sodelovanju z zunanjimi institucijami.

4.2.3. Rezultati se osredotočajo (a ne omejujejo) na: zmanjšanje/prenehanje nasilnega vedenja (vseh oblik, vključno s fizičnim in spolnim nasiljem ter prisilnim nadzorom), varnost in kakovost življenja (nekdanjih) partnerk in njihovih otrok, motivacijo povzročiteljev nasilja, prepričanja povzročiteljev nasilja, povezana z nasiljem, osebne razlage vzrokov nasilja in starševstvo.

4.2.4. Metodologija zbiranja podatkov omogoča primerjavo situacije pred izvajanjem programa in po njem. Če je mogoče, se podatki zbirajo v več časovnih presledkih med izvajanjem programa, kar omogoča primerjavo stališč žrtev in povzročiteljev nasilja.

4.2.5. V okviru programa za povzročitelje nasilja se izvaja analiza podatkov o procesu in izidih dela ter pripravljajo rezultati, ki vključujejo ugotovitve in priporočila.

4.2.6. Glede na ugotovitve evalvacije se delo v programu posodablja in prilagaja.

5. Organizacijsko upravljanje

5.1. Organizacijske in upravljske strukture

Upravljske strukture so jasno opredeljene in zagotavljajo izvajanje visokokakovostnih intervencij.

■ Kazalniki:

5.1.1. Vsi_e zaposleni_e imajo jasno opredeljene vloge in odgovornosti.

5.1.2. Program za povzročitelje nasilja upošteva pomen spola zaposlenih. Le tako lahko doseže svoj namen in cilje.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Pomembno je razmisliti, kako se spol strokovnih delavcev_k, ki delajo s povzročitelji nasilja, odraža pri delu, saj bi morali programi spodbujati enakost spolov in se osredotočati na preoblikovanje patriarhalnih struktur. V okviru programov je treba najti načine, kako zagotoviti, da se prizna in sliši glas žensk ter da v programih ne sodelujejo izključno moški. Prisotnost ženskih izvajalk lahko povzročiteljem nasilja pomaga prepoznati njihove lastne stereotipe in prepričanja. Podobno lahko moški izvajalci predstavljajo zgled enakosti in ranljivosti, medtem ko lahko ekipe izvajalcev_k različnih spolov dajejo zgled spoštljivih odnosov. Najpogostejši način za doseg tega cilja je, da so v skupini izvajalci_ke različnih spolov. Vendar pa se lahko v programih za doseganje istih načel uporabljajo različni pristopi, odvisno od okoliščin. Če na primer zaradi premalo moških izvajalcev ni mogoče oblikovati skupin z izvajalci obeh spolov, sta lahko v programu za povzročitelje nasilja dve ženski izvajalki, ki se jima na srečanjih pri določenih temah (kot sta moškost ali spolnost), pridruži moški izvajalec. Pomembno je, da se kulturni kontekst ne uporablja kot opravičilo za izključitev žensk iz vlog izvajalk (npr. s trditvijo, da moški v neki skupnosti ne bodo želeli sodelovati z izvajalkami).

5.1.3. V vseh pogledih je zagotovljena enakovrednost programa za povzročitelje in programov pomoči za žrtve nasilja, tako glede delovnih pogojev kot plač. To velja za vse primere, na katere lahko program za povzročitelje nasilja vpliva.

OPOMBA V ZVEZI S PRAKSO

Enakost oziroma enakovrednost je vrednota, ki se mora odražati v vseh vidikih dela. V okviru programov za povzročitelje je treba upoštevati dinamiko moči med programom in programi pomoči za žrtve ter spodbujati enakost. Če programe za žrtve in program za povzročitelje izvaja ista organizacija, je to mogoče doseči z zagotavljanjem enakih delovnih pogojev, kot so pogodbeni dogovori in plače. Če programe pomoči za žrtve izvaja zunanja organizacija, lahko program za povzročitelje spodbudi razpravo o enakosti med tema službama, se zavzema za enake pogoje, podpira organizacije za podporo žensk pri njihovih prizadevanjih za boljše delovne pogoje in podobno.

5.2. Sredstva

Program za povzročitelje nasilja in program pomoči za žrtve nasilja imata ustrezna sredstva za izvajanje intervencij.

■ Kazalniki:

5.2.1. Prostorji programa za povzročitelje nasilja in programov pomoči za žrtve nasilja so ustrezni za izvajanje dejavnosti in omogočajo njihovim uporabnikom_cam zaupnost.

5.2.2. Program za povzročitelje nasilja in programi pomoči za žrtve nasilja imajo na voljo varen prostor za shranjevanje dokumentacije programa.

5.2.3. Izvajalci_ke programa za povzročitelje in programov pomoči za žrtve imajo dovolj časa in sredstev za izvajanje intervencije v skladu z uveljavljenim modelom dela.

Z dokazi podprt okvir evropskih standardov

Kot je opisano v razdelku »Razvoj standardov«, evropski standardi temeljijo na znanstvenih dokazih, zbranih s pregledom literature in analizo rezultatov zbirke orodij IMPACT iz različnih evropskih programov.

V zvezi z analizo, izvedeno z zbirko orodij IMPACT, je treba omeniti, da je zaradi omejenega števila obravnavanih primerov in visoke stopnje opustitve (60 %) večina spremenljivk, za katere je bila izvedena linearna regresijska analiza, dala statistično nepomembne rezultate. Kljub temu rezultati empirično kažejo na morebitne trende, povezane z dejavniki, ki vplivajo na učinkovitost programa pri zmanjševanju oblik in pogostosti nasilnega vedenja povzročiteljev. Poleg tega so dodani tudi znanstveni dokazi, ki izhajajo iz pregleda literature, če so bili taki dokazi na voljo.

Varnost in kvaliteta življenja žrtev

Kar zadeva varnost in kvaliteto življenja žrtev, so rezultati analize, izvedene z zbirko orodij IMPACT, pokazali, da stik z (nekdanjimi) partnerkami in podpora, ki jo žrtvam nudijo specializirani programi, prispevata k boljšim rezultatom. Rezultate programa izboljšuje tudi sodelovanje s službami za podporo ženskam in dobro medinstitucionalno usklajevanje, ki upošteva potrebe (nekdanjih) partnerk. Ti rezultati potrjujejo pomen vzpostavljanja stikov s partnerkami, zlasti kadar je ta intervencija prilagojena potrebam žrtev. Poleg tega ti rezultati potrjujejo potrebo po sodelovanju s službami za podporo ženskam.

V okviru analize je bila raziskana tudi povezava med namenom stikov z (nekdanjimi) partnerkami in rezultati programa. Kadar izvajalci ke programov stopijo v stik z (nekdanjo) partnerko z namenom, da (a) informirajo o vsebini in metodologiji programa, (b) zagotovijo storitev za žrtve, (c) dobijo vpogled v izkušnje partnerke z nasiljem, (d) nudijo čustveno podporo žrtvam, (e) naredijo oceno ogroženosti ali (f) ocenijo učinkovitost programa, so končni rezultati programa boljši (tj. zmanjšanje pogostosti in raznolikosti nasilnega vedenja). Ti rezultati se odražajo v predlaganih standardih, v katerih je opisana potreba po stikih z (nekdanjo) partnerko za vse zgoraj navedene cilje v različnih fazah programa.

Na pozitivne rezultate programa znatno vpliva, če ima povzročitelj nasilja vsaj enega otroka, medtem ko starost otroka nima opaznega vpliva, kar je razvidno iz preglednice 9 v Prilogi standardom, ki je dostopna v angleščini na strani WWP EN. Ti rezultati potrjujejo prejšnje raziskave, ki navajajo, da je očetovstvo ključni dejavnik močivacije povzročitelja za spremembo (Meyer, 2016; Stanley et al., 2012). Zato je bistvenega pomena, da se pri izvajanju programa ves čas upošteva osredotočenost na otroke, kot je razvidno iz teh standardov. Poleg tega so rezultati zbirke orodij IMPACT pokazali, da je bil izid programa slabši, če sta povzročitelj ali njegova (nekdanja) partnerka na začetku programa menila, da nasilje nima posledic za otroke. Po drugi strani pa so bili rezultati programa bolj pozitivni, če je kateri od njiju na začetku programa menil, da je otrok razburjen ali jezen na povzročitelja nasilja. Zato je ključnega pomena, da je v programih za povzročitelje jasno, kako nasilje v intimnopartnerskem odnosu vpliva na otroke, in da se povzročitelje nasilja dosledno sooča s tem vplivom (kot je navedeno v standardih).

Ocena ogroženosti in varnostni načrt

Če se v okviru programov vzpostavi stik z (nekdanjo) partnerko in naredi ocena ogroženosti, se končni izid programa izboljša v smislu zmanjšanja pogostosti in raznolikosti nasilnega vedenja. Predlagani standardi, ki zajemajo oceno ogroženosti kot del stika s partnerko, so v skladu s temi rezultati.

Obstajajo številni dokazi, da usklajeno odzivanje skupnosti izboljšuje rezultate programov (Babcock & Steiner, 1999; Frank, 1999; Healy, Smith & O'Sullivan, 1998; Murphy, Musser, & Maton, 1998; Syers & Edleson, 1992). Poleg tega je Aldarondo (2010) v svojem pregledu rezultatov programov za povzročitelje ugotovil, da lahko usklajevanje med več institucijami zmanjša verjetnost nadaljnega tveganja za nasilje in srednjeročno tudi povratništva. Podobno so rezultati analize z zbirko orodij IMPACT pokazali, da okrepljeno sodelovanje z več deležniki, kot so organi pregona, bolnišnice, policija, kazenska in civilna sodišča itd., pomembno prispeva k boljšim rezultatom programa. Zato je sodelovanje med različnimi institucijami in organizacijami pomemben dejavnik za boljše rezultate programa.

Oblikovanje in izvajanje programa

Raziskave so pokazale, da bolj kot so intervencije prilagojene, boljši so rezultati (Butters et al., 2021; Travers et al., 2021). Predhodni dokazi kažejo, da bi utegnilo biti koristno razvrščanje povzročiteljev nasilja po stopnjah obravnave na podlagi začetnih ocen (Coulter in VandeWeerd, 2009).

Iz raziskav je razvidno tudi, da je ocenjevanje ogroženosti dinamično, zato jo je treba razumeti kot proces in ne kot končni cilj (Graham et al., 2019). Glede na priporočila iz literature o ocenjevanju ogroženosti je pomembno, da se orodja za oceno ogroženosti dopolnjujejo s strokovnim znanjem in izkušnjami izvajalcev, ki oceno ogroženosti kontekstualizirajo (Messing, 2019). Poleg tega mora ocena ogroženosti prispevati k lažji izdelavi varnostnega načrta, ki upošteva dejavnike tveganja (Campbell, 2001), obenem pa upoštevati individualne potrebe povzročitelja nasilja (kar mora biti tudi vodilo pri spremljanju primera in nudenju storitve) (Van der Put et al., 2019).

Kar zadeva vsebino in pristop programa, so rezultati analize z zbirko orodij IMPACT pokazali, da so regulacija čustev in teme, povezane z individualnimi travmami, zelo zanimive za povzročitelje nasilja. Po drugi strani pa se je izkazalo, da imajo te teme minimalen vpliv na (nekdanje) partnerke. To potrjuje spoznanje, da programi ne smejo biti omejeni na tečaje obvladovanja čustev, saj ta pristop, četudi mu številni povzročitelji nasilja v družini dajejo prednost, ne bo izboljšal življenja žrtev. Pomembno je, da so te kategorije pokazale učinek le skupaj, ne pa tudi posamično. Ti rezultati govorijo v prid vključitve ekološkega modela v programe za povzročitelje nasilja.

Glede na raziskave ni enotnega mnenja glede pomena upoštevanja vidika spola v programih za povzročitelje nasilja. Po eni strani nekatere raziskave navajajo, da vključevanje vidika spola ni povezano z boljšimi rezultati programa (van Niekerk & Boonzaier, 2014), medtem ko druge študije ugotavljajo, da je vključevanje tematskih razprav s poudarkom na vprašanih spola in spodbujanju enakosti spolov privedlo do zmanjšanja nasilnega vedenja med udeleženci programa (Lima & Büchele, 2011). Podobne rezultate sta navedla tudi Billand & Paiva (2017), saj so se moški v programu bolje zavedali svojega nasilnega vedenja. Poleg tega so raziskave pokazale povezavo med tradicionalnimi spolnimi normami in nasiljem v intimnopartnerskem odnosu (Rollero & De Piccoli, 2020; Rollero, Bergagna, Tartaglia, 2019). Prav tako si raziskave niso enotne glede modela, ki prinaša najboljše rezultate programa.

Tudi glede pristopa, ki ga je treba uporabiti, rezultati raziskav ne dajo dokončnega odgovora. V nekaterih študijah je bila kognitivno-vedenjska terapija navedena kot pristop, ki dosega boljše rezultate (Cotti et al., 2020). V drugih študijah niso ugotovili razlik med kognitivno-vedenjsko terapijo in modelom Duluth (Babcock et al., 2004), v tretjih pa so ugotovili, da so rezultati boljši ob uporabi modela Duluth (Ganon et al., 2019). V nekaterih pa so ugotovili boljše rezultate, če sta se v kombinaciji uporabljala model Duluth in kognitivno-vedenjska terapija (Arce et al., 2020). Glede na analizo rezultatov zbirke orodij IMPACT je model Duluth samozadostno učinkovit in deluje neodvisno od drugih pristopov. Zato imajo programi, ki navajajo, da izvajajo model Duluth, boljše rezultate, saj ta model vključuje močan poudarek na spolni zaznamovanosti nasilja v intimnopartnerskem odnosu (Dodatek, preglednica 12). Podobno sta Babcock in LaTaillade (2000) pri primerjavi učinkov med modeli ugotovili srednjo učinkovitost za psihoedukativne programe tipa Duluth v primerjavi z drugimi modeli. Gondolf (2011) je ugotovil, da dokazi ne podpirajo nobenega posebnega pristopa. Pomembno je poudariti, da je bila skladno z ugotovitvami Lilley-Walker et al. (2018) uporaba modela Duluth po navadi ožje zasnovana kot celostnejši pristop Duluth, ki predvideva usklajen odziv skupnosti. V mnogih primerih, ko so se programi opredeljevali kot programi, ki izvajajo model Duluth, je to običajno pomenilo osredotočenost na odgovornost moških za njihovo vedenje in uporabo kognitivno-vedenjske terapije za krepitev sprememb v prepričanjih in vedenju moških povzročiteljev nasilja.

Kar zadeva trajanje programa, so rezultati različni in nedokončni, saj številne študije teh informacij ne vključujejo ali pa jih vključujejo v različnih oblikah (tj. časovne enote so različne, in sicer ure, tedni, leta in število srečanj). Nedavni pregled 46 študij je pokazal veliko raznolikost v trajanju programov za povzročitelje nasilja, namreč od 10 do 35 tednov, v večini programov pa so srečanja potekala tedensko (Vall et al., 2023). Gondolf (1999) ter Edleson in Syers (1990) pa niso ugotovili razlik v rezultatih glede na trajanje preučevanih programov.⁷ Kljub tem rezultatom bi lahko daljši programi koristili občutku odgovornosti povzročiteljev nasilja (Bennet & Williams, 2001). Poleg tega raziskave kažejo, da povzročitelji nasilja, ki ponovno povzročijo nasilje, to storijo v šestih mesecih po vključitvi v program (Gondolf, 1999). V tem primeru je bolje, da povzročitelji nasilja ostanejo v programu vsaj toliko časa, da se poskuša preprečiti ponovitev nasilnega dejanja.

Zagotavljanje in ocenjevanje kakovosti

Postopki zagotavljanja kakovosti v znanstveni literaturi pogosto niso opredeljeni. Gannon et al. (2019) navaja, da lahko posebne kvalifikacije izvajalcev_k (diploma iz psihologije) in redna supervizija izboljšajo rezultate programa. Holma et al. (2006) prav tako poudarja pomen tovrstnih veščin za izboljšanje rezultatov programa. Rezultati analize, izvedene z zbirko orodij IMPACT, zagotavljajo več dokazov v zvezi s tem, zlasti glede usposabljanja izvajalcev_k. Rezultati kažejo, da povzročitelji nasilja opažajo boljše rezultate programa, kadar so izvajalci_ke posebej usposobljeni_e za obravnavo nasilja nad ženskami. To ne velja, če so izvajalci_ke samo splošno usposobljeni_e, velja pa, če je to splošno usposabljanje nadgrajeno s posebnim usposabljanjem o nasilju zaradi spola. Zato ima usposabljanje izvajalcev_k na področju nasilja zaradi spola velik vpliv na rezultate programa.

⁷ Gondolfova (1999) študija, izvedena na več lokacijah, je zajemala štiri programe, ki so trajali od treh do devetih mesecev. V tej študiji po 15-mesečnem spremljanju ni bilo pomembnih razlik med rezultati teh programov (ponovni napad, grožnje ali kakovost življenja žrtev). Edleson in Syers (1990) sta povzročitelje fizičnega nasilja naključno razvrstila v intenzivnejšo skupino (32 srečanj v 16 tednih) in manj intenzivno skupino (12 srečanj v 12 tednih), pri čemer po šestmesečnem spremljanju ni bilo razlik v izidu (ponovni napad na žrtev).

V primeru povzročiteljev je učinkovitost supervizije očitna, kadar je združena z drugimi ukrepi za zagotavljanje kakovosti. Nasprotno pa se pri (nekdanjih) partnerkah zdi, da ima supervizija sama po sebi pozitivne rezultate, brez potrebe po dodatnih ukrepih. Ocenjevanje na podlagi podatkov iz zbirke orodij IMPACT ni dalo pomembnih rezultatov. V zvezi s tem je treba poudariti, da se evalvacija izvaja le za malo programov, kar vpliva na končne rezultate. Kljub temu so rezultati zbirke orodij IMPACT pokazali, da so rezultati ob koncu programa boljši, če izvajalci_ke programov vzpostavijo stik z (nekdanjo) partnerko, da bi ocenili učinkovitost programa (zmanjšata se pogostost in raznolikost nasilnega vedenja). Ti rezultati so v skladu s predlaganimi standardi in potrjujejo pomembnost vključitve vidika žrtev v ocenjevanje programa.

Raziskave so poudarile pomen zbiranja podatkov o rezultatih v različnih časovnih obdobjih ter podatkov o procesu spremembe in v zvezi z moškimi, ki izstopijo iz programa (Lilley-Walker idr., 2018). V raziskavah so poudarili, da je v ocenjevanje pomembno vključiti vsaj glas žrtev (Kelly in Westmarland, 2015; Vall et al., 2021, 2023; McGinn et al., 2016). Nazadnje je bilo v raziskavah predlagano tudi širše pojmovanje uspeha, ki poleg povratništva⁸ vključuje tudi druge spremenljivke (Kelly in Westmarland, 2015; Vall et al., 2021, 2023; Lila et al., 2013; Gondolf in Beeman 2003; McGinn et al. 2021; Travers et al. 2021).

Upravljanje organizacije

Kar zadeva organizacijsko upravljanje, se glede na analizo rezultatov, izvedeno z zbirko orodij IMPACT, pri enostavnih skupinskih srečanjih za učinkovitejšo izkaže par izvajalcev_k različnih spolov.

Analiza z zbirko orodij IMPACT je pokazala, da prisotnost večjega števila delavcev_k s polnim delovnim časom izboljša rezultate programa za uporabnike_ce, zanimivo pa je, da ne vpliva na program z vidika žrtve.

8 Vključno na primer z ukrepi za varnost in kvaliteto življenja žrtev ter z vplivom in škodo, povzročeno žrtvam.

- Akoensi, T. D., Koehler, J. A., Lösel, F. & Humphreys, D. K. (2013). Domestic Violence Perpetrator Programs in Europe, Part II: A Systematic Review of the State of Evidence. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology* 57(10) 1206–1225. sagepub.com/journalsPermissions.nav Dostopno na: DOI: 10.1177/0306624X12468110
- Aldarondo, E. (2010). Understanding the Contribution of Common Interventions with Men who Batter to the Reduction of Re-assaults. *Juvenile and Family Court Journal* 61(4). Dostopno na: <https://www.theduluthmodel.org/wp-content/uploads/2017/11/Aldarondo-JFCJ-INTERVENTIONS-WITH-MEN-WHO-BATTER.pdf>
- Arbeit mit Tätern in Fällen häuslicher Gewalt (2021). Standard der Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V. Dostopno na: <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/service/publikationen/arbeit-mit-taetern-in-faellen-haeuslicher-gewalt-80734>
- Arce, R., Arias, E., Novo, M. & Fariña, F. (2020). Are Interventions with Batterers Effective? A Meta-analytical Review. *Psychosocial Intervention*, 29(3) 153–164. <https://dx.doi.org/10.5093/pi2020a11>
- Arias, E., Arce, R., & Vilariño, M. (2013). Batterer intervention programmes: A meta-analytic review of effectiveness. *Psychosocial Intervention*, 22(2), 153–160. <https://doi.org/10.5093/in2013a18>
- Babcock, J. C. & Steiner, R. (1999). The relationship between treatment, incarceration, and recidivism of battering: A program evaluation of Seattle's coordinated community response to domestic violence. *Journal of Family Psychology*, 13(1), 46–59. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.13.1.46>
- Babcock, J. C., LaTailedde, J. J. (2000). Evaluating interventions for men who batter. V J. P. Vincent and E.N. Jouriles (Eds.) *Domestic violence: Guidelines for research informed practice*. Filadelfija: Jessica Kingsley Publishers, str. 37–77.
- Babcock, J. C., Green, C. E. & Robie, C. (2004). Does batterers' treatment work? A meta-analytic review of domestic violence treatment. *Clinical Psychology Review*, 23(8), 1023–1053. Dostopno na: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2002.07.001>
- Bair-Merritt, M. H., Jennings, J. M., Chen, R., Burrell, L., McFarlane, E., Fuddy, L. & Duggan, A. K. (2010). Reducing maternal intimate partner violence after the birth of a child: A randomized controlled trial of the Hawaii Healthy Start Home Visitation Program. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 164(1), 16–23. Dostopno na: doi: 10.1001/archpediatrics.2009.237
- Bennett, L. & Williams, O. (avgust 2001). Controversies and Recent Studies of Batterer Intervention Program Effectiveness. National Electronic Network on Violence Against Women. Dostopno na: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=a1a1a85ad6c60c3df2f36ce8e63e906bb9be9f96>
- Bellini, R., & Westmarland, N. (2021). A problem solved is a problem created: the opportunities and challenges associated with an online domestic violence perpetrator programme. *Journal of Gender-Based Violence*, 5(3), 499–515. Dostopno na: <https://doi.org/10.1332/239868021x16171870951258>
- Billan, J., & Paiva, V. S. F. (2017). Deconstructing gender expectations from a minority standpoint: How to enter into a dialogue with male perpetrators of violence against women?. *Ciencia & Saúde Coletiva*, 22(9), 2979–2988. Dostopno na: <https://doi.org/10.1590/1413-81232017229.13742016>
- BMFSJ (2021). Arbeit mit Tätern in Fällen häuslicher Gewalt: Standard der Bundesarbeitsgemeinschaft Täterarbeit Häusliche Gewalt e.V. Dostopno na: <https://www.bmfsfj.de/resource/blob/95364/b8e655a98504ca7aa3e3cc4e-1b7e16c0/standards-taeterarbeit-haesusliche-gewalt-data.pdf>
- Butters, R. P., Droubay, B. A., Seawright, J. L., Lundahl, B. & Whitaker, L. (2021). Intimate partner violence perpetrator treatment: Tailoring interventions to individual needs. *Clinical Social Work Journal*, 49, 391–404. <https://doi.org/10.1007/s10615-020-00763-y>
- Campbell, J. C., Sharps, P., & Glass, N. (2001). Risk assessment for intimate partner homicide. V G.-F. Pinard & L. Pagani (Eds.), *Clinical assessment of dangerousness: Empirical contributions* (pp. 136–157). Cambridge University Press. Dostopno na: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511500015.009>
- Cheng, S. Y., Davis, M., Jonson-Reid, M., & Yaeger, L. (2019). Compared to what? A meta-analysis of

- batterer intervention studies using non treated controls or comparisons. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(3), 496–511. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/1524838019865927>
- CoE [Council of Europe] (2008). Combating violence against women: minimum standards for support services. Dostopno na: [https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF\(2007\)Study%20 rev.en.pdf](https://www.coe.int/t/dg2/equality/domesticviolencecampaign/Source/EG-VAW-CONF(2007)Study%20 rev.en.pdf)
- SE [Svet Evrope] (2011). Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju in boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini. Dostopno na: <https://rm.coe.int/168008482e>
- Cotti, C., Foster, J., Haley, M. R., & Rawski, S. L. (2020). Duluth versus cognitive behavioral therapy: A natural field experiment on intimate partner violence diversion programs. *Journal of Experimental Psychology*, 26(2), 384–395. Dostopno na: <https://doi.org/10.1037/xap0000249>
- Coulter, M., VandeWeerd, C. (2009). Reducing domestic violence and other criminal recidivism: Effectiveness of a multilevel batterers intervention program. *Violence and Victims*, 24(2), 139–152. Dostopno na: DOI: 10.1891/0886-6708.24.2.139
- Hrvaška (2019). STANDARDI ZA PROVOĐENJE ZAŠTITNE MJERE OBVEZNOG PSIHO SOCIJALNOG TRETMANA. Dostopno na: [https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmpu.gov.hr%2FUserDoc-sImages%2Fdokumenti%2FPravo%2520Ona%2520pristup%2520informacijama%2FZakoni%2520i%2520os-tali%2520propisi%2FKa zeno%2520pravo%2FStandardi%2520za%2520provo%25C4%2591en-je%2520za%25C5% 25A1titne%2520mjere%2520obveznog%2520psihosocijalnog%2520tretma-na_5%2520\(4\). doc&wdOrigin=BROWSELINK](https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmpu.gov.hr%2FUserDoc-sImages%2Fdokumenti%2FPravo%2520Ona%2520pristup%2520informacijama%2FZakoni%2520i%2520os-tali%2520propisi%2FKa zeno%2520pravo%2FStandardi%2520za%2520provo%25C4%2591en-je%2520za%25C5% 25A1titne%2520mjere%2520obveznog%2520psihosocijalnog%2520tretma-na_5%2520(4). doc&wdOrigin=BROWSELINK)
- Eckhardt, C. I., Murphy, C. M., Whitaker, D. J., Sprunger, J., Dykstra, R., & Woodard, K. (2013). The effectiveness of intervention programs for perpetrators and victims of intimate partner violence. *Partner Abuse*, 4(2), 196–231. Dostopno na: <https://doi.org/10.1891/1946-6560.4.2.196>
- Edleson, J. L., & Syers, M. (1990). The relative effectiveness of group treatment for men who batter. *Social Work Research and Abstracts*, 26(2) 10–17.
- Esposito, C., Affuso, G., Dragone, M., & Bacchini, D. (2020). Effortful control and community violence exposure as predictors of developmental trajectories of self-serving cognitive distortions in adolescence: A growth mixture modeling approach. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(11), 2358–2371. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01306-x>
- Frank, P. B. (1999). Measuring the system, not individuals. Paper presented at the 6th International Family Violence Research Conference, Durham NH.
- FRA [Agencija Evropske unije za temeljne pravice] (2014). Violence against women: an EU-wide survey. Main results report. Dostopno na: <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- Gannon, T. A., Olver, M. E., Mallion, J. S., James, M. (2019). Does specialized psychological treatment for offending reduce recidivism? A meta-analysis examining staff and program variables as predictors of treatment effectiveness. *Clinical Psychology Review*, dostopno na: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2019.101752>
- Gondolf, E. W. (1999a). A comparison of four batterer intervention systems: Do court referral, program length, and services matter? *Journal of Interpersonal Violence*, 14, 41–61.
- Gondolf, E. W., & Beeman, A. K. (2003). Women's Accounts of Domestic Violence Versus Tactics-Based Outcome Categories. *Violence Against Women*, 9(3), 278–301. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/1077801202250072>
- Gondolf, E. (2011). The weak evidence for batterer program alternatives. *Aggression and Violent Behavior*, 16, 347–353. doi:10.1016/j.avb.2011.04.011
- Graham, L. M., Sahay, K. M., Rizo, C. F., Messing, J. T., Macy, R. J. (2019). The validity and reliability of available intimate partner homicide and reassault risk assessment tools: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/1524838018821952>
- Graves KN, Sechrist SM, White JW, Paradise MJ. (2005). Intimate partner violence perpetrated by college women within the context of a history of victimization. *Psychology of Women Quarterly*. 29:278–289. Dostopno na: doi: 10.1111/j.1471-6402.2005.00222.x.
- Gray, R., Walker, T., Hamer, J., Broady, T., Kean, J., Ling, J. & Bear, B. (2020). Developing LGBTQ programs for perpetrators and victims/survivors of domestic and family violence. Sydney: Australia's

- National Research Organisation for Women's Safety Limited (ANROWS). Dostopno na: <https://anrowsdev.wpenginepowered.com/wp-content/uploads/2020/05/PI.17.09-Bear-RR.1.pdf>
- Healey, K., Smith, Ch., O'Sullivan, Ch. (1998). *Batterer Intervention: Program Approaches and Criminal Justice Strategies*. Washington, DC: US Department of Justice.
- Hester, M., Lilley, S. J. (2016). Domestic and sexual violence perpetrator programmes: Article 16 of the Istanbul Convention: A collection of papers on the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence. Dostopno na: <https://edoc.coe.int/en/violence-against-women/7144-domestic-and-sexual-violence-perpetrator-programmes-article-16-of-the-istanbul-convention.html>
- Holma, J., Partanen, T., Wahlström, J., Laitila, A., Seikkula, J. (2006). Narratives and discourses in groups for male batterers. In M. Libshitz (Eds.), *Domestic violence and its reverberations* (pp. 59–83). New York: Nova Science Publishers.
- Home Office (2023). *Standards for Domestic Abuse Perpetrator Interventions*. Preneseno s: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1127284/Domestic_Abuse_Perpetrator_Standards.pdf
- Jovanović, S. & Vall, B. (2022). *Perpetrator Programmes in the Western Balkans; Mapping the Existing Practices and Ways Forward*. Berlin: The European Network for the Work With Perpetrators of Domestic Violence (WWP EN). Dostopno na: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Projects/STOPP/WWPEN_STOPP_RegionalReport_220531_WEB.pdf
- Karakurt, G., Koç, E., Çetinsaya, E.E., Ayluçtarhan, Z., & Bolen, S. (2019). Meta-analysis and systematic review for the treatment of perpetrators of intimate partner violence. *Neuroscience Biobehavioral Reviews*, 105, 220–30. Dostopno na: <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2019.08.006>
- Kelly, L. and Westmarland, N. (2015). *Domestic Violence Perpetrator Programmes: Steps Towards Change*. Project Mirabal Final Report. London in Durham: London Metropolitan University and Durham University. Dostopno na: <https://www.dur.ac.uk/criva/projectmirabal>
- Lila, M., Gracia, E., & Murgui, S. (2013). Psychological adjustment and victim blaming among intimate partner violence offenders: The role of social support and stressful life events. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 5(2), 147–153. Dostopno na: DOI: 10.5093/ejpalc2013a4
- Lilley-Walker, S-J., Hester, M., Turner, W. (2018). Evaluation of European Domestic Violence Perpetrator Programmes: Toward a Model for Designing and Reporting Evaluations Related to Perpetrator Treatment Interventions. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 62(4), 868-884. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/0306624X16673853>
- Lima, D. C., & Büchele, F. (2011). A critical review on interventions with male perpetrators of domestic and family violence against women. *Physis: Revista de Saúde Coletiva*, 21(2), 721–743. Dostopno na: <https://doi.org/10.1590/S0103-73312011000200020>
- McGinn, T., Taylor, B., McColgan, M., Lagdon, S. (2016). Survivor Perspectives on IPV Perpetrator Interventions: A Systematic Narrative Review. *TRAUMA, VIOLENCE, & ABUSE* 2016, Vol. 17(3) 239-255. Dostopno na: DOI: 10.1177/1524838015584358
- McGinn, T., Taylor, B., McColgan, M. (2021). A Qualitative Study of the Perspectives of Domestic Violence Survivors on Behavior Change Programs With Perpetrators. *Journal of Interpersonal Violence*. zvezek 36, št. 17–18. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/0886260519855663>
- McKee, S. A., & Hilton, N. Z. (2019). Co-occurring substance use, PTSD, and IPV victimization: Implications for female offender services. *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(3), 303–314. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/1524838017708782>
- Messing, J. T. (april 2019). Risk-Informed Intervention: Using Intimate Partner Violence Risk Assessment within an Evidence-Based Practice Framework. *Social Work* 1;64(2):103–112. Dostopno na: DOI: 10.1093/sw/swz009
- Meyer, S. (2016). Motivating perpetrators of domestic and family violence to engage in behaviour change: The role of fatherhood. *Child & Family Social Work* zvezek 23, št. 1 str. 97–104. Dostopno na: <https://doi.org/10.1111/cfs.12388>

- Miller, P.G., Curtis, A., Sønderslund, A., Day, A., Droste, N. (2015). Effectiveness of interventions for convicted DUI offenders in reducing recidivism: a systematic review of the peer-reviewed scientific literature. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 41(1): 16–29. Dostopno na: DOI: 10.3109/00952990.2014.966199
- Murphy, C. M., Musser, P. H., Maton, K. I. (1998). Coordinated community intervention for domestic abusers: Intervention system involvement and criminal recidivism. *Journal of Family Violence*, 13, 263–284.
- NSW Government (2017). Practice Standards for Men’s Domestic Violence Behaviour Change Programs. Chippendale: Produced by Justice Strategy and Policy. Dostopno na: [https://dcj.nsw.gov.au/documents/service-providers/ domestic-and-family-violence-services/men-s-behaviour-change-programs/Men-s-Behaviour-Change-Programs-Practice-Standards.pdf](https://dcj.nsw.gov.au/documents/service-providers/domestic-and-family-violence-services/men-s-behaviour-change-programs/Men-s-Behaviour-Change-Programs-Practice-Standards.pdf)
- Ouztüzün, Ç., Koyutürk, M., & Karakurt, G. (2023). Systematic investigation of meta-analysis data on treatment effectiveness for physical, psychological and sexual intimate partner violence perpetration. *Psychosocial Intervention*, 32(2), 59–68. Dostopno na: <https://doi.org/10.5093/pi2023a6>
- Pauncz, A., Vall, B., & Jovanovic, S. (2021). COVID-19 Revision of Practice. European Network for the Work with Perpetrators of Domestic Violence (WWP EN). Dostopno na: [https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/ WWP_Network/redakteure/Resources/COVID19/COVID-19_Revision_of_Practice_Toolkit.pdf](https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/Resources/COVID19/COVID-19_Revision_of_Practice_Toolkit.pdf)
- Relive. (n.d.) Linee guida nazionali dei programmi di trattamento per uomini autori di violenza contro le donne nelle relazioni affettive. Retrieved from: <https://www.associazionerelive.it/joomla/images/LineeGuidaRe-livea.pdf>
- Republika Moldavija (2014). Priloga 2 k sklepu vlade št. 496 o minimalnih standardih kakovosti za storitve, ki se izvajajo v okviru Centra za pomoč in svetovanje povzročiteljem nasilja v družini z dne 30. junija 2014, poglavje II, oddelek 2, standard II – Sprejem, povezava za dostop: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64111&lang=ro
- Respect (2023). Standards for domestic abuse perpetrator interventions. Preneseno s <https://www.gov.uk/government/publications/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions-accessible>
- Rollero, C. & De Piccoli, N. (2021). Myths about Intimate Partner Violence and Moral Disengagement: An Analysis of Sociocultural Dimensions Sustaining Violence against Women. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 8139. doi:10.3390/ijerph17218139.
- Rollero, C., Bergagna, E., & Tartaglia, S. (2019). What is Violence? The Role of Sexism and Social Dominance Orientation in Recognizing Violence Against Women. *Journal of Interpersonal Violence*, 36, 21–22. <https://doi.org/10.1177/0886260519888525>
- Rydström, L. L., Edhborg, M., Jakobsson, L. R., NaharKabir, Z. (2019). Young witnesses of intimate partner violence: screening and intervention. *GlobalHealth Action* 12:1 1638054. Dostopno na: <https://doi.org/10.1080/16549716.2019.1638054>
- Standards for domestic abuse perpetrator interventions (2023). Policy Paper. Ministrstvo za notranje zadeve ZK. Avtor: Westmarland, N., Kelly, L. Dostopno na: <https://www.gov.uk/government/publications/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions/standards-for-domestic-abuse-perpetrator-interventions-accessible>
- Standard II (Moldavija) (2014). Priloga 2 k sklepu vlade št. 496 o minimalnih standardih kakovosti za storitve, ki se izvajajo v okviru Centra za pomoč in svetovanje povzročiteljem nasilja v družini z dne 30. junija 2014, poglavje II, oddelek 2, standard II – Sprejem, dostopno na: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64111&lang=ro
- Stanley, N., Graham-Kevan, N., Borthwick, R. (2012). Fathers and Domestic Violence: Building Motivation for Change through Perpetrator Programmes. *Child Abuse Review* zv. 21: 264–274, dostopno na: DOI: 10.1002/car.2222
- State of New South Wales. (2017). Practice Standards for Men’s Domestic Violence Behaviour Change Programs. Ministrstvo za pravosodje. Dostopno na: <https://dcj.nsw.gov.au/documents/service-providers/domestic-and-family-violence-services/men-s-behaviour-change-programs/Men-s-Behaviour-Change-Programs-Practice-Standards.pdf>

- Syers, M., Edleson, J. L. (1992). The combined effects of coordinated criminal justice intervention in woman abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 7, 490–502.
- The Respect Standard. (2022) 4. izdaja. Dostopno na: https://hubble-live-assets.s3.amazonaws.com/respect/file_as-set/file/1458/Respect_Standard_4th_edition_2022.pdf
- Travers, Á., McDonagh, T., Cunningham, T., Armour, C., & Hansen, M. (2021). The effectiveness of interventions to prevent recidivism in perpetrators of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 84, 101974. Dostopno na: <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.101974>
- Úřad vlády České republiky Odbor rovnosti žen a mužů. (2018). Minimální standardy práce s původci a průvod-kyněmi násilí v blízkých vztazích v České republice. Dostopno na: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Projekt_OPZ/Vystupy_projektu/Minimalni-standardy-prace-s-puvodci-a-puvodkynemi-nasili-v-blizkych-vztazich-v-Ceske-republice.pdf
- Vall, B., Pauncz, A., McKenzie, A. (2021). The WWP EN IMPACT Outcome Monitoring Toolkit. European Network for the Work with Perpetrators of Domestic Violence. Dostopno na: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/WWP_Network/redakteure/IMPACT/WWP_ImpactToolkit_A5_publication_web.pdf
- Vall, B., López-i-Martín, X., Grané Morcillo, J., Hester, M. (2023). A Systematic Review of the Quality of Perpetrator Programs' Outcome Studies: Toward A New Model of Outcome Measurement. *Trauma Violence & Abuse*. Dostopno na: DOI:10.1177/15248380231203718
- Van Niekerk, T. J., & Boonzaier, F. A. (2014). "The only solution there is to fight": Discourses of masculinity among South African domestically violent men. *Violence Against Women*, 22(3), 271–291. Dostopno na: <https://doi.org/10.1177/1077801214555473>
- Van der Put, C. E., Gubbels, J., Assink, M. (2019). Predicting domestic violence: A meta-analysis on the predictive validity of risk assessment tools. *Aggression & Violent Behavior*, 47, 100–116. Dostopno na: <https://doi.org/10.1016/j.avb.2019.03.008>.
- Walsh, A. R., & Stephenson, R. (2023). Intimate partner violence perpetration denial and underreporting in cisgender male couples. *Psychosocial Intervention*, 32(2), 109–121. Dostopno na: <https://doi.org/10.5093/pi2023a8>
- Wilson, D. B., Feder, L., & Olaghere, A. (2021). Court-mandated interventions for individuals convicted of domestic violence: An updated Campbell systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 17(1), e1151. Dostopno na: <https://doi.org/10.1002/cl2.1151>
- SZO [Svetovna zdravstvena organizacija] (2014). Global status report on violence prevention. Ženeva: SZO. Dostopno na: file:///Users/srt/Downloads/9789241564793_eng.pdf
- Wood, S.L., Soomers, M. (2011). Consequences of Intimate Partner Violence on Child Witnesses: A Systematic Review of the Literature. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing* ISSN 1073-6077. doi: 10.1111/j.1744-6171.2011.00302.x
- WWP EN [Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini] (2018). Guidelines to develop standards for programmes working with perpetrators of domestic violence. Dostopno na: https://www.work-with-perpetrators.eu/fileadmin/wwp/Learn/Guidelines__manuals___policies/WWP_EN_Guidelines_for_Standards_v3_2018.pdf

O Društvu za nenasilno komunikacijo

Društvo za nenasilno komunikacijo je nevladna in humanitarna organizacija, ustanovljena leta 1996. Je strokovno prepoznana organizacija s statusom društva v javnem interesu, ki ponuja širok nabor programov:

- individualna pomoč za žrtve: svetovanje, spremstvo, zagovorništvo, pravna pomoč
- dve varni hiši za ženske in otroke, žrtve nasilja
- varne namestitve za ženske in otroke, žrtve nasilja
- delo s povzročitelji nasilja (individualno in skupinsko)
- splošno zagovorništvo
- svetovanje za otroke z izkušnjo nasilja
- druženje z otroki z izkušnjo nasilja
- skupina za samopomoč za žrtve nasilja
- delavnice in treningi asertivnosti za žrtve nasilja
- delavnice za učenke_ce in dijake_inje
- predavanja in izobraževanja
- posveti, konference, okrogle mize
- aktivizem in akcije ozaveščanja
- mednarodni projekti
- izdaja publikacij idr.

Naše delo lahko spremljate tudi na Facebooku, Instagramu, YouTube kanalu in spletni strani.

FB: <https://www.facebook.com/drustvozanenasilnokomunikacijo/>

IG: https://www.instagram.com/drustvo_dnk/

YouTube: <https://www.youtube.com/@drustvo-dnk>

Spletna stran: <http://www.drustvo-dnk.si/index.php>

KONTAKT:

LJUBLJANA

Vojkova cesta 1, Ljubljana
01 43 44 822
031 770 120
info@drustvo-dnk.si

ENOTA KOPER

Vojkovo nabrežje 10, Koper
05 6393 170
031 546 098
dnk.koper@drustvo-dnk.si

**DRUŠTVO ZA
NENASILNO
KOMUNIKACIJO**
association
for nonviolent
communication

Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini (WWP EN)

Evropska mreža za delo s povzročitelji nasilja v družini (WWP EN) je bila ustanovljena leta 2014. WWP EN je članska organizacija, ki združuje programe za povzročitelje nasilja, raziskovalne inštitute in programe pomoči za žrtve nasilja. Organizacije, ki so naše članice, imajo skupni cilj: izvajati odgovorno, učinkovito in v varnost žrtev usmerjeno delo s povzročitelji nasilja.

Prepričani smo, da nasilje zaradi spola krši človekove pravice žensk. Prizadevamo si ustvariti svet, kjer bosta spola enakopravna, zato organizacije v naši mreži podpiramo pri njihovem delu z osebami, ki povzročajo nasilje, ki so predvsem moški.

WWP EN kot krovna organizacija podpira svoje članice pri zagotavljanju in razvijanju odgovornega dela s povzročitelji nasilja, ki se osredotoča na varnost žrtev. V okviru krepitev zmogljivosti ponujamo inovativno in ključno usposabljanje za izvajalce_ke programov za povzročitelje nasilja. Poleg tega si skupaj z vse večjo mrežo evropskih in svetovnih partnerjev prizadevamo za promocijo Istanbulske konvencije.

**Evropska mreža
za delo s povzročitelji nasilja
nasilja v družini – WWP EN**

info@work-with-perpetrators.eu

www.work-with-perpetrators.eu

